

ISTORIJS PAŽADINTI

su Jogailaičiais, Radvilomis ir Sforzomis

*„Jokie išradimai dar neveikė paties žmogaus - jo meilės jėgos, jo klastos ar turto troškimo.
Štai kuo esame panašūs visi – gyvenę iki mūsų ir mus pakeisiantys.“*

Scenarijus mokykliniam vaidinimui

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Rokiškio mokykla - darželis
Ažuoliukas

Erasmus+ programos KA2 strateginių partnerystės projektas Nr. 2015-1-LT01-KA219-013409
2015-2017 m.

Mielas mokytojau,

nuolankiai prašome tik trupučio vietos ant Tavo rašomojo stalo ir, jeigu

pasiryši ugdymo tikslo siekti kitaip,

Scenarijus kaip metodinė priemonė, skirta papildomai naudoti įgyvendinant Pagrindinio ugdymo Istorijos ugdymo programą (ištrauka):

8.1.1. Tikslas. Svarbiausias istorijos mokymo pagrindinėje mokykloje tikslas – padėti mokiniams formuoti istorinę sąmonę, supratimą, kad šiandienos pasaulis, jo tvarka ir vertybės yra istoriškai sąlygotos ir kintančios. Ugdyma istorinį mąstymą, istorija padeda mokiniams orientuotis gyvenime. Ji atskleidžia dabarties problemų istorinį nulemtumą ir moko sprendžiant problemas remtis istorine žmonijos patirtimi. Padėdama suprasti praeitį ir dabartį, istorija kartu moko prognozuoti socialinių, ekonominių, politinių ir kultūrinių procesų raidą, padeda projektuoti ateitį. Per istorijos pamokas mokiniai turėtų pažinti konkrečią praeities žmogaus gyvenseną, suprasti jo mąstyseną, jauseną, tikėseną, veikseną, jo vertybių ir idėjų pasaulį, pagrindinius istorijos įvykius, reiškinius ir procesus. Mokiniai turėtų įgyti istorijos, kaip sudėtingos ir sąryšingos visumos, sampratą, susidaryti pozityvų santykį su praeities ir dabarties pasauliu. **Istorija turėtų padėti ugdyti mokinių gebėjimą kritiškai mąstyti, stiprinti vertybines nuostatas ir kūrybiškumą. Istorijos pažinimas turėtų padėti mokiniams tapti atsakingais ir iniciatyviais piliečiais, gebančiais įvairiapusiškai vertinti žmonių gyvenimo pokyčius praeityje ir šiandien, aktyviai dalyvauti visuomenės ir valstybės gyvenime, priimti apgalvotus sprendimus.**

padėk savo mokiniams deramai pasiruošti prieš neriant į istorines gelmes, o vėliau

Patarimai prieš skaitant scenarijų ir/ar organizuojant mokyklinį vaidinimą:

- su mokiniais išnagrinėti scenarijuje paminėtų istorinių faktų, pažymėtų ženklais „i“ ar „i/p“, išnašas šio scenarijaus priede. Ženklu „i“ pažymėto istorinio fakto išnaša yra tekstas. Ženklu „i/p“ pažymėta istorinio fakto išnaša yra tekstas su paveikslėliu;
- skirti projekcinį darbą apie 16 a. gyvenimo ypatumus: politiką, Renesanso laikotarpio kultūrą, istorines asmenybes: Žygimantą Augustą, Boną Sforzą, Barbarą Radvilaitę, LDK didikus Radvilas.

uždek ir savo kolegas meile šiai istorijai.

Patarimai istorijos ir kitų mokomųjų dalykų integracijai:

- anglų kalbos: išversti scenarijaus ištraukas pasitikrinant su profesionaliu vertimu ir iš jo pasimokant skaityti scenarijų anglų kalba vaidmenimis;
- dailinio ugdymo: kurti scenografijos projektą, analizuoti Renesanso laikotarpio menininkų kūrybą, piešti renesanso stiliaus portretą;
- technologijų: tyrinėti LDK maisto kultūrą, auginti prieskoninius augalus, tyrinėti jų skonius bei naudojimą, gaminti scenografijos objektus, rekvizitą, gaminti Leonardo da Vinci išradimų modelius.
- socialinio ugdymo programa: analizuoti veikėjų poelgius vertybiniu aspektu, nagrinėti istorinių asmenybių broožus;
- choreografijos: šokti Renesanso laikotarpio grupinius bei poros šokius;
- muzikos: klausytis Renesanso laikotarpio muzikos kūrinių.

VEIKĖJAI

SARGAS, kuris yra Stanislav Stančik, XVI a. Krokuvos dvaro juokdarys, keliaujantis laiku apsaugoti istorijos vertybių ir atminimo.

BONA, Lenkijos karalienė, Lietuvos didžioji kunigaikštienė, Žygimanto Augusto motina Bona Sforza.

ŽYGIMANTAS, Lenkijos karalius, Lietuvos didysis kunigaikštis Žygimantas Augustas.

BARBORA, Lenkijos karalienė, Lietuvos Didžiosos Kunigaikštystės didikė, Žygimanto Augusto žmona Barbora Radvilaitė.

SIMAS, draugiškas, puikių komunikacinių gebėjimų berniukas, stropiai besimokantis dėl savo tikslo tapti kariu.

TADAS, emocionalus, išradingas eksperimentuotojas. Tadas ypač nesutaria su Beatričė. Mergaitę Tadas pažįsta seniai ir žino jos gerąsias savybes, todėl dabartinis Beatričės elgesys berniuką liūdina ir siutina.

BENEDIKTAS, vienturtis pedantiškas berniukas. Daug mokosi stengdamasis pateisinti tėvų lūkesčius.

MODESTAS, jauniausias klasės mokinys, labiau vertinantis faktus ir mokslą nei santykius su bendraamžiais.

DONATAS, draugiškas berniukas, po tėvų skrybų labai pasiilgsta tėčio ir geriausio bičiulio vilkšunio Džimo. Donatas iš apmaudo piktybiškai nesimoko ir stengiasi sukelti kuo daugiau nemalonumų mamai.

VĖJAS, klasės naujokas antrametis, nesimokantis ir niekinantis mokyklą. Berniukas nuo ankstyvos vaikystės tėvų paliktas augti su teta, lepinamas pinigais ir dovanomis. Vėjas siekia būti klasės lyderiu.

LUKAS, prastai besimokantis, padykęs, tačiau geraširdis berniukas iš daugiavaikės šeimos, kur nuolatos kenčiamas nepritekliais. Lukas šliejasi prie Vėjo, kuris reikalauja visiško paklusnumo.

KARINA, tylenė, uždaro būdo mergaitė. Vaikai jos vengia, ji jų taipogi. Karinai slapta patinka Modestas.

BEATRIČĖ, gražaus prigimimo mergaitė. Išsirenka vaikus, su kuriais bendrauja. Beatričė stengiasi atrodyti bejausmė, nuo visų slepia, kad slaugo sunkiai sergančią močiutę, prižiūri jos ūkį. Apie tai žino Tadas ir mergaitė jo vengia.

VILIJA, lengvabūdė mergaitė, Beatričės draugė. Vilija jaučiasi nesmagiai dėl draugės nuostatų, norėtų draugauti su visais vaikais.

ADELĖ, puikiai besimokanti, racionaliai mąstanti mergaitė, visų klasės draugų gerbiama gydytojų šeimos dukra, žinanti savo ketinimą tapti kardiologe. Liepos draugė.

LIEPA, jautri, rūpestinga, sąžininga mergaitė, talentinga dailininkė. Adelės draugė.

Epizodiniai veikėjai:

KARPIS, istorijos mokytoja Teresė Karpienė

BENEDIKTO MAMA

ARKLIAGANYS

ŠARVUOTAS SARGYBINIS

KARALIENĖS BONOS GYDYTOJAS

Veiksmas vyksta muziejuje, kuriame mokytoja vedė istorijos pamoką dvylikos mokinių grupei.

Patalpų scenografijos tipai:

- a) salės scenografija naudojama, kai veiksmas vyksta vienoje vietoje;
- b) kambario scenografija komponuojama su koridoriaus ir/arba įėjimo/išėjimo scenografija, kai veiksmas vienu metu arba pasikeičiant vyksta abiejose vietose.

Dekoracijų ir rekvizito gamybos bei naudojimo rekomendacijos pateiktos prieduose.

Garso ir apšvietimo sprendimai neapibrėžti.

Ženklu [] išskirti vienu metu ir/arba skirtingose paralelinėse erdvėse vykstantys veiksmai.

PROLOGAS

Muziejaus salė. Eksponuojami renesanso laikotarpio pilies daiktai – drabužiai, namų apyvokos daiktai, ginkluotės eksponatai, šarvai, didelis prašmatnus aukso laikrodis. Mokinių grupė – septyni berniukai ir penkios mergaitės – lūkuriuoja.

Visi vaikai. Sargas.

VĖJAS (*Lukui*). Eik pažiūrėk, ar Karpis dar neateina.

LUKAS. Gali būti ramus. Plepa su kažkuo telefonu ir štai taip (*mėgdžioja mokytoją*) mojuoja.

VILIJA. Partijos reikalai prieš rinkimus. Ilgam.

BEATRIČĖ. Visi paklausykite! Siūlau pasilinksminti. Dabar bus žiaurus istorinis mūšis. Jūs būsite turkai (*rodo į Vėją, Luką, Donatą*), o jūs – tvirtovės siena (*rodo į likusius berniukus*). Turkai užkariaus pilį, jus paims į vergiją (*rodo į mergaites*), o mane nugabens į rūmus pas galingą ir pasakiškai turtingą osmanų sultoną.

TADAS. Aha, sapnuok. Piršto nepajudinčiau.

VĖJAS (*Tadui*). Tavęs niekas neklausia. Mes esame sparnuotieji husarai, lekiame ginti pilies.

Vėjas čiumpa šalmą ir buožę nuo muziejaus ekspozicijos šarvų, mergaitės aikteli, bet netrukus ima kikenti žiūrėdamos į juokingai atrodantį berniuką, kuriam šalmas vis krinta ir šis nematydamas svirduliuoja jį link.

TADAS (*Vėjui*). Tu man panašenis į kurmį. Tik be sparnų ir šarvų suspausta galva.

Vėjas trenkia Tadui kuoka. Ši, būdama tik dekoracija, lūžta pusiau.

TADAS (*Vėjui*). Man neskaudėjo, bet tau dabar skaudės.

Tadas ir Vėjas susigrumia, mergaitės juos apsupa. Tuo metu Donatas kažką šnibžda Lukui į ausį, abu garsiai juokiasi.

DONATAS (*Benediktui*). Benai, kaip vadinamas tas daiktas, kuriuo priešai išgriaudavo pilies vartus?

BENEDIKTAS (*apstulbęs stebi besistumdančius berniukus, kurie vieną po kito varto muziejaus ekspozicijos*). Taranas. Ir prašau vadinti mane Benedik...

LUKAS. Gerai, šventasis Benediktai, būsi taranas.

Donatas ir Lukas čiumpa Benediktą už juosmens, kojų, parverčia horizontaliai ir rėkiantį neša besimušančių ir jų stebėtojų būrelio link.

DONATAS. Pasiduokit, blyškiaveidžiai!

LUKAS. Turkai ateina!

MODESTAS (*pakelia akis nuo telefono ekrano, purto galvą*). Tai – indėnų šūkis, puspročiai!

Donatas ir Lukas, nešdami Benediktą, trenkiasi į vaikų būrelį, visi griūna ant žemės, užkliudydami didelį senovinį Renesanso stiliaus laikrodį. Šis griūna su trenksmu. Staiga užgęsta šviesa. Girdėti laikrodžio dūžiai.

MODESTAS (*šnabžda*). Šešiolika... Negali būti. Tokie laikrodžiai negali mušti šešiolika, tik dvylika. Tai neįmanoma techniškai.

ADELĖ. Šis laikrodis apskritai neveikė, tiksėjimo nebuvo girdėti ir rodyklės nejudėjo.

LIEPA. Gal jis ypatingas? Juk senovinis. Man nepatinka tamsa. Kodėl niekas neateina? Kur dingo Karpis?

MODESTAS. Taip. Dar vienas mokslu nepaaiškinamas faktas. Tamsa keturioliktą valandą nebūdinga net žiemos laikotarpiu, o mūsų šalyje prieš dvidešimt dvi dienas įvestas vasaros laikas.

BEATRIČĖ. Ar tu nutilsiš?!

VILIJA. Paskambinkite Karpiui.

LUKAS. Pačios ir skambinkite. Labai gudru eikvoti kitų telefono sąskaitą.

LIEPA (*šaukia*). Mokytoja, kur Jūs? Mokytojaaa!

ADELĖ. O koks jos vardas?

TADAS. Neįsivaizduoju. Visi ją vadina Karpiu. Ei, kas žinote mokytojos vardą? (*Vaikai neatsako*)

ADELĖ. Nieko sau (*ironiškai*). O mes tikrai šaunūs mokiniai.

Koridoriaus tolumoje švytuojamas žibintas meta šviesos šešėlius, girdisi duslus kosulys, artėjantys žingsniai.

TADAS. Ššššš. Nė garso. Čia ne Karpis.

MODESTAS. Žinoma, ne. Pirma, žingsniai nė kiek nepanašūs į aukštakulnių skleidžiamą garsą, o antra, m-m-m, m-m-m ...

BEATRIČĖ (*uždengia Modesto burną delnu*). Maldauju, nors vieną vienintelį kartą per šešerius metus - užsičiaupk.

Į salę įeina į senuką panašus vyras, vilkintis senovinį nudėvėtą apsiaustą, kepurę, nešinas žibintu. Vaikai susispietę į salės kampą, Benediktas, Vėjas, Beatričė, Vilija slepiasi nišoje.

SARGAS (*keldamas nuo grindų eksponatus, statydamas į vietas*). Ir vėl iškvietimas. Jau trečias nuo beržo pumpurų sprogo! Kaipgi, kaipgi... Jo malonybė senasis karalius iš kapo prisikeltų matydamas. Toks elgesys neleistinas net pačiam kaprizingiausiam sosto paveldėtojui. Jaunasai malonybė karalaitis Augustas ir tas gautų rykščių.

Tadas ir Liepa stengiasi padėti sargui, paduoda daiktus.

TADAS. Laba diena, dėde. Aš Tadas, o čia Liepa.

LIEPA. Mes nuoširdžiai atsiprašome. Pasielgėme labai blogai. Suprantu, jei nubausite.

Sargas tylėdamas baigia dėlioti išmėtytus eksponatus. Vaikai ima vieni ant kitų šaukti, kyla triukšmas.

MODESTAS. Kodėl turi bausti visus? Kas viską sugalvojo, tegul išlenda.

ADELĖ. Nesustabdėme. Visi kalti.

KARINA (*j nišos pusę*). Jei Karpis rašys kuolus, aš netylėsiu. Pamaiva Beatričė pradėjo, tada Vėjas...

BEATRIČĖ (*atbėga prie Karinos*). O tu, pasirodo, tylenė žiurkė!

Sargas staiga užgesina lempą. Vaikai šūkteli iš netikėtumo ir nutyla.

SARGAS (*lėtai atsuka lempą, salėje šviesėja*). Jaunieji ponaičiai ir panelės, leiskite prisistatyti - (*lenkiasi*) Stanislav Stančik, jo didenybės... (*staiga nutyla*) muziejaus sargas. Saugau istoriją nuo užmaršties ir suniokojimo.

DONATAS. Neišgirdau, dėde... bausmės nebus?

SARGAS. Bausmė. Ar ji padės?

LUKAS. O sumokėti irgi nereikės?

SARGAS. Ar tokią skriaudą galima atlyginti pinigais?

BENEDIKTAS. Ir tėvams nepasakysite?

SARGAS (*šypteli*). Ne. Žiūrėdamas į jus matau, kad tėvai čia - menki pagalbininkai. Jums gali padėti tik gera pamoka.

VĖJAS. Kaip suprasti?

SARGAS. Ar nežinai, kas yra pamoka, jaunasai ponaiti?

VĖJAS (*kandžiai*). Keturiasdešimt penkių minučių košmaras!

SARGAS. Che, che, šmaikštuolis. Kaip pavadinsi, taip nepagadinsi.

Sargas ramiai juokdamasis išeina pro duris į koridorių. Jam išėjus, salės sienos ima judėti uždarydamos durų angas, sukurdamos tris naujus išėjimus į rūšį panašioje aplinkoje.

PIRMAS VEIKSMAS

1 scena

Salė rūsyje. Ant sienų kabo voratinkliai, laikikliuose įbesti keletas deglių. Liepsna vos rusena nuo drėgmės.

Visi vaikai.

TADAS (*stengiasi kalbėti ramiai*). Čia geras! Kaip jis galėjo taip pakeisti patalpą? Kažkoks šviesų ir stumdomų sienų efektas. Pagarba inžinieriams.

SIMAS. Pamatysite, čia bus viena iš tų modernių (*rankomis rodo ironišką kabučių ženklą*) pamokų, su 5D ar net 7D įranga. Jausime tikrus prisilietimus, kvapus, skonį, galėsime pajudinti daiktus.

VĖJAS. Nebūtinai. Kai per atostogas buvau pas tėvus Londone, ėjome į panašų muziejų požemiuose. Jokių technologijų, viskas kaip prieš kelis šimtus metų. Įsivaizduokite, net driežų mačiau, o mamai nuo lubų ant galvos lašėjo.

MODESTAS. Ne, ne. Jau esu tai matęs. Žinote, būna tokie intelektualūs 'escape' kambariai. Įspėji mįslę, atlieki užduotį ir taip nukeliauji prie išėjimo. (*Apžvelgia klasės draugus lyg vertindamas, vaidina gilų atodūsj*) Mhm, įstrigau. Adele, bandykime dviese.

ADELĖ. Modestai, na, kam tu šitaip. (*Vaikams*) Paklauskite, ieškokime pirmosios užuominos. Bet ko, kas panašu į užduotį, kurios atsakymas bus nauja nuoroda.

SIMAS. Šaunuolė Adelė.

VILIJA (*išgąstingai*). Aš nemoku matematikos! Nieko nespėsiu ir niekur iš čia neisiu. Palaukime sargo. (*Eina prie artimiausio išėjimo*) Dėde Stanislavai, kur Jūs? Dėde-e-e.

SIMAS. Vilija, nereikia. Patys išsikapstysime. Girdėjai, kaip sargas pasakė – pamoka. Jis kalbėjo apie galvosūkį. Išspręsimė – išeisime. Leiskite pagalvoti (*Žingsniuoja kaip veiksmo filmų herojus, pritupia, susiima galvą rankomis, vėl atsistoja*)

LIEPA. Prisiminiau! Stanislav Stančik. Iš Jano Matejko paveikslo. Mokiausi apie jį dailės mokykloje. Vardas ir pavardė sutampa, veido bruožai, keista kalbėjimo maniera... Jis yra garsusis išmintingasis šešioliktojo amžiaus Krokuvos dvaro juokdarys.

ADELĖ. Bet, Liepa, to negali būti. Praėjo beveik penki šimtai metų! Juk mes ne pasakoje, mes realūs. Atėjome į muziejų su mokytoja. Vadinasi, ir jis yra paprastas žmogus, o vardas ir išvaizda - tik sutapimas.

BEATRIČĖ. Arba įvaizdis. Jūs nenutuokiate, ką gali geras grimo specialistas. Vėjau, kur tavo 'iphone'as? Patikrink darbuotojų sąrašą muziejaus interneto svetainėje ir, beveik garantuoju, rasi to istorijos sergėtojo nuotrauką. (*Pašaipiai*) Tik be grimo, apšepusį ir nudėvėtą megztiniu.

VĖJAS (*sutrikęs*). Nėra ryšio.

TADAS. Nes telefonas be ryšio. (*Simas, Vilija, Lukas juokiasi*)

VĖJAS (*Lukui*). Ko tu čia žvengi? Tu išvis telefono neturi.

Lukas nuliūdęs pasitraukia į šalį. Vaikai iškelia telefonus į viršų, „gaudo“ ryšį.

VISI. Nėra... Neveikia... Maniškis pakibo... Išsikrovė...

DONATAS (*ant delno laiko kompasą*). Opa! Kai Džimo uoslės nepakanka rasti išėjimą iš miško, naudoju šitą. Senovinė patikrinta technika, veikia be interneto. (*Nustato kryptį*) Mokykla vakarų pusėje. Čia, šitas išėjimas.

Vaikai džiaugsmingai pajuda paskui Donatą koridoriaus link.

DONATAS (*staiga sustoja, sunerimęs žiūri į kompasą*). Kas pasidarė?! Rodo visai kitą kryptį.

Donatas eina link kito išėjimo. Vaikai seka.

DONATAS. Mistika! Kompasas nebeveikia. (*Piktai imituodamas savo tėvą*) Sūnau, dovanoju tau brangiausią savo daiktą. (*Meta kompasą ant žemės*) Mama teisi, tėvu negalima pasitikėti.

Pirmojo koridoriaus gilumoje pasigirsta žirgo žvengimas, žvangančio metalo garsai ir šūksniai, lyg kažkas kovotų kardais, netrukus antrajame girdėti duslūs Renesanso stiliaus muzikos garsai, trečiojo išėjimo pusėje tylu.

LUKAS. Tyliau! Ar man vienam girdisi?

VISI. Aš irgi girdėjau... Štai, ir vėl... Girdžiu muziką... Panašu į kalavijo žvangesį.

TADAS. Čia sėdėdami išėjimo nerasime. Siūlau pasiskirstyti į grupes. Kurie pirmieji ras pagalbą, išgelbės ir kitus.

SIMAS. Panašu į saubo filmą.

ADELĖ. O man panašiau į paslaptinę spintą iš filmo „Narnija“. Jei būsime vieningi, elgsimės apgalvotai ir nesipyksime su vietiniais, tikrai išsigelbėsime.

TADAS. Kas su manimi?

Prie Tado atsistoja Simas, Modestas, Benediktas.

LIEPA. Manau neprieštarausite, jei Adelė vadovaus mergaičių būreliui.

Karina, Vilija, Liepa eina prie Adelės, Beatričė lūkuriuoja.

VĖJAS. Maniškiečiai, einam.

Lukas ir Donatas eina prie Vėjo. Beatričė kartu su jais.

VĖJAS (*Beatričei*). Kur susiruošėi? Atleisk, Beatuk, bet su ilgais nagučiais ir nosytės pudravimu mums tik trukdysi.

BEATRIČĖ (*Vėjui*). Pasipūtęs kvailys. (*Eina prie mergaičių*) Adele, eikime ten, kur girdėjome skambant muziką. Tada, kurie pirmieji išsigelbės, pakvies apsaugą, gerai?

Tadas nieko neatsako, tik gūžteli pečiais. Mergaitės išeina pro antrąjį išėjimą.

SIMAS. Tada, eiti ten, kur žvanga ginklai, neprotinga. Kita vertus, tylą irgi nežada nieko gero.

VĖJAS. Bailiai!

Vėjas nuskuba pirmojo išėjimo link, Donatas, Lukas paskui jį. Tadas, Simas, Modestas, Benediktas išeina pro trečiąją. Į ištuštėjusią salę ateina sargas.

SARGAS (*pakelia nuo žemės kompasą, įsideda į kišenę*). Pasaugosiu, kol grįš šeimnininkas. Tu nekaltas. Šioje pamokoje prietaisai neveiks, išeitį tik protas ir širdis suras. Sveiki atvykę į praeities ir dabarties kryžkelę - priešingybių pasaulį, kur draugystė virsta klasta, o vanduo - nuodais. Šios pamokos ilgai nepamiršite.

2 scena

Tamsus kambarys, ant sienų deglai. Sostė sėdi tamsiai apsirengusi moteris su baltu galvos apdangalu. Tai – karalienė Bona Sforza. Ji susikaupusi, apie kažką įtemptai galvoja, kalba sau po nosimi. Pasigirsta duslūs žingsniai, iš už durų pasimato Simo galva. Staiga Bona Sforza pakelia akis ir jų žvilgsniai susitinka. Simas nejudėdamas žiūri į karalienę.

Simas, Modestas, Benediktas, Tadas. Karalienė Bona Sforza. Šarvuotas sargybinis.

BONA (*mosteli reikalaujama priėti*). Dio mio! Quanto devo ancora aspettare? Oh, mio caro Sigismondo! Non ci sono più buoni servitori. (*Piktai*) Avvicinatevi idioti!

SIMAS. Nesuprantu nė žodžio.

MODESTAS (*iškiša galvą pažiūrėti*). Nebijokime, čia aktorė. Ji mums pateiks užduotį.

Modestas žengia pirmas, paskui jį Simas, Tadas, Benediktas. Berniukai atsistoja priešais karalienę.

BONA. Finalmente. Italiani?!

Karalienė žiūri į vaikus, vaikai į ją. Modestas, supratęs klausimą, mojuoja rankomis ir purto galvą.

MODESTAS. No, no. We speak English. And Lithuanian.

BONA. Lituano?! (*Šarvuotas sargybinis Boną ir berniukus atskiria ietimi*) Ant kelių prieš savo karalienę!

Išsigandę berniukai klaupiasi.

BONA (*šnypščia*). Lituano... Kas ir kodėl jus siuntė?! Kas tokie esate? (*Sargybinis atitraukia ietį, dideliu garsu trinkteli į grindis*)

BENEDIKTAS. Sakykit gi, ko tylite? (*Mikčiodamas*) Mus siuntė toks žmogus, vardu Stanislav Stančik. Tai jis mus čia atgabeno, nors patys nenorėjome. Nemeluoju, teta. Pasakykite pagaliau užduotį ir mes eisime toliau. Aš labai noriu namo... ir mano mama tubūt jaudinasi.

BONA (*pyktį veide pakeičia nuostaba*). Stančik? Bene, bene. (*Apžiūrinėja vaikus, lazda paliečia Benedikto kuprinę, Simo sportbačius, ilgiausiai stabteli apžiūrinėdama Tado švarko emblemą su mokyklos herbu*) Labai jau keistai atrodote ir į bajorus nė kiek nepanašūs. Che cosa interessante... Kaip vadinasi jūsų žemės, (pašaipiai) bajorai?

Karalienei sukantis į Modesto pusę, šis užsimiršęs išpučia didelį rožinį gumos burbulą. Karalienė labai išsigąsta, rėkdama slepiasi nišoje.

BONA. Tie maištininkai atvyko manęs nužudyti!

Modesto burnoje burbulas subliūkšta. Berniukas atsistoja, išsiima gumą, dairosi šiukšliadėžės.

MODESTAS. Oi, baikite tą komediją. (*Išsitraukia servėtelę, įvynioja gumą, kiša į kišenę*) Ir pasakykite administracijai, kad pastatytų šiukšliadėžę. Na, duokite pagaliau tą užduotį. A, supratau, reikia kalbėti teatrališkai. (*Žemai lenkiasi ir rodo kitiems berniukams daryti tą patį*) Jūsų didenybe, maloningoji karaliene, įsakykite ir mes pasaulį padėsime jums prie kojų.

Berniukai nerangiai lankstosi, juokingai tūpčioja painiodami vyriškus nusilenkimus su moteriškais reveransais.

BONA (*stebi berniukus, ima garsiai juoktis*). Tutti idioti. (*Iš nišos sienoje paima popieriaus ritinėlį ir perduoda Modestui*) Eikite į virtuvę ir kad man tuojau pat būtų paruošta itališka vakarienė. Aš noriu pajusti tikrą skonį, tikrus prieskonius. Liepkite naudoti daug daržovių - kalafiorų, porų. Daug gero itališko maisto!

SIMAS. Ne tokia ir baisi užduotis. Namuose aš dažnai maistą gaminu. Benediktai, skaityk receptą.

BENEDIKTAS (*bando perskaityti*). Cavol-fi-o-re - suprantu, porro - taip pat, bet kas yra fa-gi-o-lo? Reikia išsiaiškinti. (*Prieina prie sosto sėdinčios karalienės, kiša jai lapą su receptu*) Teta, ...oi, šita..., Jūsų didenybe, aš čia truputėlį nesuprantu.

Šarvuotas sargybinis čiumpa Benediktą už ausies, tempia aukštyn. Benediktas spiegia.

MODESTAS. To jau per daug. Smurtas prieš vaikus. (*Eina prie karalienės*) Paleiskite Benediktą! Ko Jūs iš mūsų norite?!

Bona duoda ženklą ir šarvuotas sargybinis paleidžia Benediktą, bet sučiumpa už ausies Modestą. Bona pašoka nuo sosto, prieina arčiau, prikiša veidą prie pat berniuko veido ir žiūri tiesiai jam į akis.

BONA. Ko aš iš jūsų noriu? Nusiųsti jūsų karingas galvas į teismą! Bet prieš tai aš noriu pavalgyti. (*Rėkia į Modesto veidą, berniukas taip pat rėkia*) Voglio mangiare! Skaniai valgyti! Val-gy-ti!

TADAS. Benediktai, trauk priešpiečių dėžutę. Žinau, tu visada nešiojiesi.

BENEDIKTAS (*nenoromis ištraukia dėžutę, kalba pats sau mėgdžiodamas draugus*). Benediktai, trauk dėžutę, Benediktai pavaišink. Visada šitaip. O kas vaišins Benediktą? Patys nežinome, kuriam laikui čia įstrigome ir, jeigu net į karalienę panaši moteris sako esanti alkana, tai maisto čia nėra. Turėdamas savo traškučių ir kolos galbūt išgyvensiu savaitę...

Simas pačiumpa dėžutę iš Benedikto rankų, bėga prie karalienės, ištiesia dėžutę ir žemai nusilenkia. Bona paleidžia Modesto ausį, šis sprunka į kambario kampą.

BONA (*pasideda dėžutę ant kelių, apžiūrinėja*). Che cos'è questo?

SIMAS. Maistas. Food. (*Rodo valgymo judesį*) Niam, niam.

Bona valdingai iškelia ranką, liepdama Simui nutilti. Simas uždengia abi savo ausis delnais. Karalienė padeda dėžutę ant žemės, atsargiai atidaro, ištraukia vieną traškutį, apžiūri, pauosto.

BONA. Nauji užjūrio prieskoniai? (*Išima coca-colos buteliuką, atsuka, pauosto, staiga atkiša Benediktui*) Atvykai nunuodyti savo karalienės, šunie?! Gerk! (*Benediktas gūžteli pečiais, godžiai geria*) O dabar mirk, išdavike. (*Apžiūrinėja Benediktą lyg laukdama*)

BENEDIKTAS (*nevalingai rūgteli*). Atsiprašau, teta.

Karalienė, lyg staiga kažką supratusi, paima dėžutę į rankas, išima vieną traškutį, įdeda Benediktui į burną ir vėl laukia. Benediktas tiesia ranką paimti kito traškučio, bet karalienė trenkia jam per ranką, užsuka buteliuką, įdeda į dėžutę, atsisėda į sostą ir judesiu pakviečia vaikus priėti.

BONA. Avvicinatevi. Tai jus siuntė rūmų juokdarys Stančik? (*Vaikai linkteli, karalienė ima garsiai kvatotis, vaikai juokiasi, tačiau su nerimu, daugiau imituodami juoką*) Giullari. Chiaro! Lietuviai bajoraičiai – naujieji mano rūmų juokdariai. Netikiu savo akimis! (*Ploja rankomis*) Bravissimo, Stančik. Mi piace.

MODESTAS (*tyliai kitiems vaikams*). Bijau, kad čia ne teatras ir net nebe muziejus. Ši karalienė tikra. Ir jos juokdarys Stančik tikras. Prisimenate, Liepa jį atpažino. (*Trumpam nutyla*) Mes... šešioliktame amžiuje?

TADAS. Arba jie dvidešimt pirmajame...

SIMAS. Siūlau jai nepasakoti, kas esame. Laukime progos sprukti. Kol ją linksminote, aš patikrinau išėjimą. Pamenate šarvus koridoriuje? (*Visi linkteli*) Jie atgijo ir dabar saugo šią salę!

BONA (*valgo traškučius vieną po kito, geria coca-cola*). Delizioso. Bravi lituani. Tai aš, Bona Sforza, išmokiau tą laukinių kraštą gaminti maistą. Jei ne mano gerumas, šakutės dar nebūtų čiupinėję. O vis nepatenkinti tie Lietuvos bajorai, maištauja prieš karalių, nedėkingieji. (*Uždaro dėžutę, tiesia Simui*) Keliauk į virtuvę, perduok mano nurodymą pagaminti šio užkandžio ir gėrimo tiek, kad užtektų visiems metams.

BENEDIKTAS. Gal jai protas pasimaišė? Mama sako, kad žmogus nuo traškučių kvailėja.

TADAS ir MODESTAS (*vienas per kitą*). Simai... nebegrižk čia... ieškok pagalbos... saugokis šarvų... ir visokių neaiškių būtybių.

Mostelėjęs ranka Simas išeina. Likusieji berniukai jau girdi karalienės plojimą ir mato ženklus, liepiančius priėti. Nenoromis vaikai eina prie Bonos.

3 scena

Didelis kambarys, apšviestas deglių. Mediniai žmogaus ūgio stovai su kabančiais šiaudų prikimštais maišais sustatyti ratu, skurdžiai apsivilkęs basas arklininkas bėgioja ratu įsūpuodamas maišus. Rato viduryje karalius Žygimantas Augustas mėgina pataikyti rapyra į kiekvieną artyn jo judantį maišą. Vaikai ateina pro įėjimą sienoje, žaisdami ima supti maišus, eina į rato vidurį prie karaliaus. Žygimantas juos pastebi, atkiša ginklą ir nustebęs apžiūrinėja.

Vėjas, Lukas, Donatas, karalius Žygimantas Augustas, arkliaganys. Sargas.

VĖJAS. Nieko sau, treniruočių salė muziejuje. (*Tiesia ranką karaliui*) Labas, treneri. Jei čia naujas kovos menų būrelis, sakau tau, užsirašau dabar pat. Mokestis nesvarbu. Garantuojau, kad mano draugai irgi...

Vėjas trumpam nusisuka į Luką ir Donatą. Luko ir Donato veiduose didelis išgąstis dėl to, ką mato jie, bet nemato Vėjas.

LUKAS ir DONATAS (*abu kartu*). Pasilenk!

Žygimantas užsimoja rapyra, kuri pralekia vos paliesdamas pasilenkusio Vėjo plaukus. Vėjas suklumpa, slepia galvą rankomis. Lukas ir Donatas bėga prie jo.

LUKAS. Vėjau, nešdinamės. Gal jis pamišėlis.

Tuo metu karalius ima mosuoti ginklu jau virš visų trijų berniukų galvų, kol jie susigūžę beveik gulas ant žemės.

ŽYGIMANTAS. Prie kojų, nepažįstamieji. Išmokysiu jus gerbti savo karalių. Pažinau lietuvišką šnektą, tik ji išgelbėjo jūsų niekingas gyvybes. (*Nuleidžia ginklą*) Brangi man Lietuva, pasigailgau Šventaragio slėnio, valdovų rūmų. Atminkite ir kitiems perduokite, kad mūsų šviesiausio atminimo tėvo Žygimanto Senojo ir valdovės motinos dėka Vilnius klesti. (*Pats sau*) Ten užaugau, išgyvenau laimės akimirkas, ten sutikau savo Barbor... (*Prisimena berniukus*) Kas ir su kokia žinia tokį tolimą kelią jus siuntė, jaunieji ... (*Nužvelgdamas berniukus ir su abejone balse*)... bajoraičiai?

LUKAS (*nedrąsiai atsistoja, nepakeldamas akių*). Karaliau, niekas nesiuntė. Mes iš progimnazijos. Atėjome su mokytoja į muziejų, o tada... (*žiūri į Vėją, nedrįsta pasakoti*) sutikome tokį sargą (*bando prisiminti*) Staną... Stanavičių ar Stančiką. Jis kažkaip panaikino visas duris ir dabar mes ieškome išėjimo.

ŽYGIMANTAS. Jus siuntė dvaro juokdarys Stančikas? Reikėjo iškart sakyti. Jau mėnuo kaip laukiu žinios iš naujųjų laiškinių. Tik... (*žiūri vertindamas*) keisti jūs man. Nė rūbų tinkamų neturite. Dar paaiškės, kad skaityti ir rašyti nemokate.

DONATAS. Mokame, karaliau. Pradinėje mokykloje išmokė.

ŽYGIMANTAS. Pradinėje mokykloje? Kur yra šios žemės valdos? Kodėl karalius apie tai nieko nežino! Kokios pilies bajoraičiai esate? O gal jūs tik apsimetėliai valstiečiai?

VĖJAS. Karaliau, bijau sakyti, bet nėra jokios pilies. Na, pilių Lietuvoje yra, tik žmonės jose negyvena. Žmonės gyvena namuose, butuose. O valstiečius, kaip Jūs sakote, vadina ūkininkais. Žinau, kad jie turi daug žemės valdų, bet net ir jie pilyse negyvena.

LUKAS. Bet nesakyk, Vėjau, valstiečiai, tai yra ūkininkai, geriausiai iš visų gyvena. Pažiūrėk, kokie jų džipai, o traktoriai - dydžio kaip autobusas...

DONATAS. Mano tėvas sako, kad geriausiai Lietuvoje gyvena valdžios siurbėlės.

ŽYGIMANTAS (*netekęs žado*). Mano Lietuva! Kokia baisi netvarka ten įsigalėjusi. (*Sušvilpia, atbėga arklininkas*) Turiu rinkti kariauną ir nedelsdami išjosime. Negalima laukti nė dienos. (*Berniukams*) Jei čia pokštai, jūs labai pasigailėsite.

VĖJAS, DONATAS, LUKAS (*su nuostaba vienas kitam*). Išjosite?!

Karalius pasitraukia į šalį, skubėdamas rašo didelę plunksna ant popieriaus lapo.

VĖJAS (*Donatui ir Lukui*). Pasakykite, kad jis juokauja. Jei atvirai, buvo smagu, bet gal jau pasiimkime užduotį ir einam toliau. Bus gėda, jei merginos ar moksluikai pirmieji ras išėjimą.

DONATAS (*Lukui ir Vėjui*). Jis nejuokauja. Atsimenate, kartu žiūrėjome filmą apie kelionę į preitį. Jame vaidino juokingas juodaodis. Tai štai, visa tai (*mosteli ranka*) labiau panašu į tikrovę nei į pamoką muziejuje.

ŽYGMANTAS (*mosteli Lukui prieiti, įteikia nedidelį popieriaus ritinėlį*). Štai, bajoraiti. Pasitarnauk savo valdovui, perduok šį laišką jos malonybei karalienei Barborai.

Lukas paima ritinėlį, su kitais berniukais stovėdami atokiau išskleidžia, skaito.

LUKAS. Koks raštas! Pažiūrėkit į datą ir parašą. (*Skaito*) Mūsų viešpaties tūkstantis penki šimtai penkiasdešimtųjų metų gegužės pirmąją. Savo ranka, Sigismundus Augustus Rex.

VĖJAS. Metas karaliui pasakyti tiesą. (*Grįžta prie Žygimanto*) Jūsų didenybe, karaliau, nereikia joti į Lietuvą. Prašau, išklausykite mus. Tai tiesa, kad mes iš Lietuvos, bet mes nei bajoraičiai, nei valstiečiai. Aš ir pats negaliu patikėti tuo, ką dabar pasakysiu. Valdove, mes netikri, burtų keliu patekome čia iš tolimos ateities už (*Mintyse skaičiuoja*) penkių šimtų šešiolikos metų.

Donatas ištraukia mokinio pažymėjimą, rodo karaliui. Lukas greitai traukia iš kuprinės istorijos vadovėlį.

DONATAS. Pažvelkite, karaliau. Tai – mano mokinio pažymėjimas. Ar matote datą – du tūkstančiai šešioliktieji metai? O čia mano nuotrauka.

LUKAS (*rodo knygą karaliui*) Jūsų didenybe, tai istorijos vadovėlis. (*Žygimantas žiūri nesuprasdamas*) Na, kaip jums paaiškinti. Čia toks metraštis, kur surašyti praeities įvykiai. (*Varto lapus*) Radau! O tai – Jūsų ir karalienės Barboros paveikslas.

ŽYGMANTAS. Netikiu nė vienu žodžiu. Jūs šarlatanai! Sargyba! (*Skuba išėjimo link, bet jo vietoje siena*) Kokia čia velniava? Bandote mane apmulkinti? (*Stovi prie sienos, atkišęs rapyrą į berniukus*)

VĖJAS. Kodėl turėtume tai daryti, karaliau? Išklausykite, maldauju. (*Žygimantas nejuda iš vietos, bet klausosi*) Visa mūsų klasė laukėme mokytojos muziejaus salėje. Ji ilgai neatėjo ir aš susimušiau su Tadu...

DONATAS. O mes (*rodo į Luką*) negražiai pasielgėme su Benediktu ir parvertėme kitus vaikus...

LUKAS. Žodžiu, įvyko labai blogas dalykas. Mes sugadinome seną brangų laikrodį ir tada visas staiga pasikeitė, o mes atsidūrėme čia. Labai gailiuosi. Dabar visa klasė dėl mūsų kaltės klaidžioja požemiais.

VĖJAS. Jiems turbūt gresia pavojus. Jūsų didenybe, leiskite mums eiti. Mes šią košę užvirėme, mes ją ir išsrėbsime.

ŽYGMANTAS. Išklausiu jūsų, valstiečiai. Matau, kad nelinkite savo karaliui blogo. O klaidų visi žmonės padaro. Gerai, kad turite drąsos jas pripažinti ir ryžto ištaisyti. Leisčiau jums eiti, bet apsižvalgykite. (*Rodo į sienas*) Burtai veikia: šiame kambaryje neliko išėjimų.

Karalius susimąstęs eina į kambario vidurį, sėdasi ant vieno iš stovų.

[]

Donatas stovi prie sienos, kurioje ką tik buvo įėjimas, pro kurį jie atėjo. Įėjimas vėl atsiveria.

DONATAS (*Lukui ir Vėjui*). Aš supratau. Ne mes patekome į senovę, o jo didenybė atvyko pas mus į ateitį. Jis įkalintas šiame kambaryje, kol... (*veidas nušvinta*) kol mes neišspręsim jam svarbių reikalų. Jis čia, nes jam reikia mūsų.

LUKAS. O mums reikia jo, kad išmoktume savo pamoką. (*Nustebusiems draugams*) Negirdėjote? Taip sakė Stankas... Stanickas, oi, Stančikas. (*Nepatenkintas savimi*) Jau man tai tikrai reikia ne vieną pamoką išmokti. Vardo negaliu įsiminti!

[]

ŽYGIMANTAS (*garsiai iš kambario vidurio*). O koks aš buvau karalius? Ką rašo tame ateities metraštyje?

Berniukai eina prie karaliaus.

LUKAS (*sutrikęs*). Ee, aš dar neskaičiau. Bet būtinai perskaitysiu visą šią knygą. Pažadu.

VĖJAS (*sparčiai skaito knygoje*). Rašoma, kad karalius Žygimantas Augustas buvo labai elegantiškas, vertino muziką ir šokį, mėgo prašmatnius drabužius, papuošalus, kolekcionavo sienų gobelenus, mėgo praustis, buvo aistringas medžiotojas ir didelis žirgų mylėtojas...

ŽYGIMANTAS (*liūdnai šypteli*). Vadinasi, žmonės galvos, kad tik šokti ir vaipytis temokėjau. (*Susijaudinęs*) Motina kalta! Tai ji akylai mane saugo. Savo vienatinį sūnų. Kam šitie (*daužo kardu per šiaudų maišus*), jei tikro mūšio lauke su totoriais ar rusėnais man nebus leista kovoti. Visi bijo, kad išsipildys baisi pranašystė ir Jogailaičių giminei ateis galas. (*Berniukams*) Valstiečiai, o ką tame metraštyje rašo, ar pranašystė išsipildys?

Vėjas atidžiai skaito knygoje, greitai nusuka veidą nuo karaliaus.

VĖJAS (*tyliai, kad girdėtų tik Lukas ir Donatas*). Pranašystė išsipildys. Karalius Žygimantas Augustas neturės palikuonių, o Lietuvos ir Lenkijos karalystei pirmą kartą teks kviesti valdovą svetimšali, prancūzą Henriką Valua.

ŽYGIMANTAS. Na, kas parašyta? Ką ten matai?

DONATAS (*pro petį pažvelgia į knygą*). Apie tai nieko neparašyta, valdove. Bet... bet parašyta apie kažkokį vištų karą.

ŽYGIMANTAS (*nusijuokia*). Vištų karas! Tikras džiaugsmas juokdariams. Kai man buvo septyniolika, didikai sukilo prieš mano tėvą. O, kaip man niežėjo rankos juos pamokyti, bet kur tau, viskas baigėsi net neprasidėjus. O žalos tik tiek, kad karaliaus palaikyti susirinkę didikai suvalgė visas apylinkių vištas.

Karalius ateina prie berniukų. Vėjas greitai užverčia knygą, slepia už nugaros ir žemai lenkiasi valdovui.

VĖJAS. Jūsų didenybe, valdove, norime jums pasitarnauti. Ko pageidausite? Įsakykite.

ŽYGIMANTAS (*stabteli*). Širdis manoji tik vieno geidžia. Kad mano mylimiausioji, šviesiausioji Barbora pasveiktų. Gydytojai neatpažįsta jos ligos ir vaistai jokie nepadedą. Jos gyvasties tik spindulėlis belikęs, negirdėti juoko, kojose per silpnos paeiti. Barbora – mano sielos pusė. Neliks jos, neliks ir manęs.

DONATAS (*su dideliu entuziazmu*). Karaliau, mes galime padėti! Reikia surasti Adelę. Abu jos tėvai gydytojai. Jie padės Jūsų karalienei.

LUKAS (*džiaugsmingai*). Pamatysite! Adelės tėvai išgydė mano mamą. Paskirs Jūsų Barborytei pačių geriausių vaistų. (*Pamatęs priekaištingą Vėjo žvilgsnį*) Atsiprašau, karalienei Barbora.

VĖJAS. Ko čia strakaliojame? Greičiau suraskime Adelę, o tada... (*Kalba, kad negirdėtų karalius*) O jei nepavyks rasti išėjimo?

DONATAS (*taip pat sunerimęs*). Vėjau, net jei rasime, ar pavyks čia grįžti?

VĖJAS (*ryžtingai*). Pažadėjome - turi pavykti. Gausime vaistų ir, jei reikės, aš sudaužysiu pusę muziejaus eksponatų, kad supykęs sargas mus vėl čia perkeltų.

Berniukai susidaužia rankomis, priklaupia ant kelio prieš karalių ir išbėga išėjimo link.

[]

Koridoriuje prie išėjimo stovi sargas. Vaikai išbėgdami jo nepastebi.

SARGAS (*šypsosi ir linguoja pritariamai galvą*). Žiūrėk tu man. Dėl tokių akimirų verta keliauti laiku (*atsisėda*), nors labai pavargau, o ir jų didenybės karalienė motina su karaliumi ima kažką įtarti. Jiems atrodo, kad viską tik sapnuoja. Ryte prabudę kamantinėja (*mėgdžioja Bonos ir Žygimanto balsus*) Spiegami il mio sogno! Stančik, paaiškink mano sapną. Keisti žmonės apsupo mane, kalbėjo nesuprantamus dalykus, rodė dar keistesnius daiktus, kurių nei tu, nei aš akyse dar nesame regėję. Ką turiu jiems atsakyti? Juk tai aš baisius kerus savo liežuvio užtraukiau. (*Atsistoja, uždega apgesusius deglus, nubraukia voratinklius*) Stančik Stančik, ir kur buvo tavo protas erzinti vyriausiąjį dvasių užkalbėtoją. Kam reikėjo girtis, kad visus netikėlius gali puikiais žmonėmis paversti. Net ir tuos gyvensiančius penkis šimtus metų į ateitį! Pagyrūnams likimas negailestingas, bet, kaip sakė valdovas, kalnę galima pripažinti ir išpirkti. (*Iššina kartodamas*) ... pripažinti ir išpirkti.

4 scena

Blankiai apšviestas kambarys. Viduryje stovi lova, užklota prabangiais audiniais, prie lovos paklota kailių. Lovoje lyg trumpam prigulusi, puošniais drabužiais pasipuošusi guli karalienė Barbora Radvilaitė. Pro įėjimą mergaitės atsargiai žengia į kambarį.

Liepa, Beatričė, Adelė, Vilija, Karina, karalienė Barbora Radvilaitė.

LIEPA (*tyliai kitoms mergaitėms*). Ši moteris panaši į karalienę. Mums reikėtų žemai nusilenkti ir nepradėti kalbėti pirmosioms. Net jei ji mokytoja, atliekanti savo vaidmenį šioje pamokoje.

BEATRIČĖ. Ar visos girdėjote? Žaisime pagal jos taisykles: vaidinsime ir atliksime viską, ko būsime prašomos.

Mergaitės pritupia Liepos pavyzdžiu. Barbora sudejuoja ir atsimerkia.

BARBORA. Gerti...

Liepa prieina prie lovos, iš ąsočio įpila vandens į nedidelę taurę. Tiesia Barborai.

BARBORA (*nepiktai*). Kodėl neparagavai pirma, mergaite? Kas tu? Nesu tavęs čia mačiusi.

Barbora atsisėda, mergaitės dar kartelį pritupia, sekdamos Liepos pavyzdžiu.

ADELĖ. Mano vardas Adelė. (*Visos mergaitės paeiliui pasisako vardus*) Mes ieškome išėjimo iš... šio labirinto. Gal skirtumėte mums užduotį arba parodytumėte, į kurią pusę eiti.

BARBORA. Man nieko nereikia, mergaite. Jo šviesybė maloningasis karalius viskuo aprūpina. Nuo atvykimo į Vavelį dovanoja suknių ir papuošimų. Čia valgau skaniausius patiekalus, mane linksmina muzikantai, bet... iškeisčiau viską į mylimojo žvilgsnį saulei kylant, jo balso ramybę saulei leidžiantis. Tie karalystės reikalai! Valdovo gyvenimas nepriklauso valdovui.

VILIIJA. Pažįstu žmonių, kurie Jums pavydėtų visų šių daiktų. (*Mosteli ranka į suknelę, brangakmenius*)

BARBORA. Nelaimingieji! Jie myli daiktus, nes dar nepažino meilės žmogui. (*Pastebi, kad Beatričė negali atitraukti žvilgsnio nuo atidarytos skrynutės, nusišypso*) Prieik arčiau, mergaite, nebijok. (*Traukia iš skrynutės papuošalus, suknią*) Šiandien sulaukiau jo karališkosios malonybės dovanų. (*Staiga prisiminusi*) Ir dar nepadėkojau.

BEATRIČĖ. Kaip gražu. Esate pati laimingiausia mylimoji.

BARBORA. O, kad meilė mokėtų įtikinti ją trypančius. Buvau tokia laiminga Lietuvoje. Savo dvare Vilniuje pažinau maloningąjį karalių. Tos dienos jau negrįš. Liko širdgėla ir beprasmė kova. Nuo ligos kenčia mano kūnas, bet valdovui dar blogiau - verkia jo siela. Kur rado jis tokios stiprybės pasipriešinti karalienei motinai, nutildyti visą lenkų seimą, suklorusį maldauti, kad išsižadėtų manęs lyg gėdos. Pamirštų tą, kuri karalystę išmainytų į karaliaus juoką.

ADELĖ. Neliūdėkite. Sakėte norite padėkoti karaliui?

BARBORA (*suploja rankomis pradžiugusi*). Padėkosiu už jo šviesybės dovanas, išliesiu savo ilgesį. Ar mokeisi rašto, mergaite? Nors visada rašydavau laiškus savo ranka, šiandien man plunksna krinta iš rankų. Nelemta liga (*atsidūsta*). Ten dėžutėje popierius, pelenų rašalas ir plunksna.

Liepa paduoda rašymo reikmenis, Adelė išdėlioja juos ant dėžės. Mergaitės sutūpusios aplink. Adelė išbando plunksną lapo kamputyje, išlieja didelį tašką.

ADELĖ. Jaudinuosi. Dar niekada nesu rašiusi plunksna. Ar sugebėsiu parašyti laišką...

BARBORA. Juk sakei, rašyti moki, mergaite.

VILIIJA. Adelė – geriausia klasės mokinė. Ji bus širdies gydytoja, gelbės nuo mirties. Tiesiog šiuo... (*paima plunksną, išsitepa pirštus, valosi sutrikusi*) Įrankiu žmonės jau šimtą metų kaip neberašo.

Beatričė ir Karina kuičiasi krepšiuose. Karina išsitraukia rašalinį parkerį, bet, pamačiusi Beatričės ištiestą ranką su tušinuku, nori parkerį padėti atgal į kuprinę.

BEATRIČĖ (*draugiškai, paslėpdama tušinuką*). Karina, duok savąjį. Toks gražus. Labiau tinka rašyti laišką karaliui.

KARINA (*draugiškai linkteli Beatričei, duoda parkerį karalienei*). Jūsų didenybe, šviesiausioji karaliene Barbora, priimkite kuklią Jūsų tarnaitės dovaną. Šia plunksna parašyti laiškai bus itin dailūs. (*Nustebusioms mergaitėms*) Ko? Ant skrynutės dangčio parašyta – Barbara Radziwill.

BARBORA (*perduoda parkerį Adelei*). Pradėkime. Šviesiausias maloningasis karaliau, pone mano maloningasis! Jūsų karališkajai malonybei, savo maloningajam ponui nuolankiai dėkoju, kad Jūsų karališkoji malonybė, mano maloningasis ponas teikėsi man, mažiausiajai savo tarnaitėi, pranešti apie savo sveikatą, Dievo malone šiuo metu gerą. Už Jūsų karališkosios malonybės laišką ir

dosniausias dovanas dėkoja Jūsų karališkosios malonybės amžinoji belaisvė Barbora Radvilaitė. (*Adelei berašant, kitos mergaitės juokingai varto akis dėl joms keistai atrodančio laiško stiliaus*) Siunčiu Jūsų karališkajai malonybei žiedelį, Jūsų karališkosios malonybės savo maloningojo pono maloningajam palankumui...

ADELĖ (*sutrikusi*) ...karališkajai malonybei... karališkosios malonybės... maloningojo pono... maloningajam... Jūsų šviesybe, karaliene, visai susipyniau.

VILIJA. Ar būtina vis kartoti tą patį?

BARBORA. Kodėl to klausi, mergaite?

VILIJA. Na, jei taip rašyčiau savo draugui, mano SMS žinutėms mėnesio sąskaitos nepakaktų.

BARBORA (*nesupratusi*). O kaip tu padėkoji už dovanas savo mylimiausiam iš mylimų?

VILIJA. Paprastai parašau: (*cituoja*) Labuks, ačiū už dovanas. Nerealios. Penki žodžiai.

BARBORA (*iš nuostabos atsisėda*). Penki žodžiai! Ar taip dabar priimta Krokuvos apylinkėse? Kur nusirito pasaulis? Kur dingę geros manieros? Mergaite, ar mylimiausias iš mylimų po šios padėkos su tavimi dar kalbasi?

KARINA (*tyliai*). Vilija, ką išdarinėji? Juk susitarėme vaidinti ir atlikti, ko prašomos. Ar norėtum šiame muziejuje likti per naktį? (*Karalienei*) Jūsų didenybe, šitaip rašo tik paprasti žmonės. Ar savo laišką jau norėsite baigti?

BARBORA. Tiek žodžių dar mano širdyje ir lūpose. (*Adelė iš nevilties trinkteli delnu sau į kaktą*) Jei suguldyčiau juos į popierių... (Užsisvajoja)

BEATRIČĖ (*tyliai*). ...nepakaktų visos karalystės popieriaus atsargų. Sulankstyk laišką, Adele. Šitaip. (*Iš skrynelės ištraukia Žygimanto laišką, rodo kaip pavyzdį*)

Adelė sulanksto laišką, laiko rankose.

KARINA (*išima vaško pagaliuką, uždega žvakę, lašina*). Esu mačiusi filmuose. (*Karalienei*) Įspauskite ženklą, Jūsų šviesybe.

Barbora be nuostabos nusiima žiedą, atlieka jai įprastą žiedo įspaudą.

KARINA. Nunešiu Jūsų laišką valdovui. (*Mergaitėms*) Jūs likite čia. Aš surasiu kambarį, kur sėdi tas vadinamasis valdovas ir perduosiu laišką. Savo užduotį mes būsime įvykdę. Turėčiau gauti iš jo išėjimo nuorodą.

BARBORA (*nusimauna nuo piršto žiedą, perduoda Karinai, ši įsideda į rankinę*). Mergaite, nešk mano meilės žiedelį jo karališkajai malonybei. Eik su Dievu.

Karina išeina.

BEATRIČĖ (*lipšniu balsu*). Maloningoji karaliene, ar galėčiau pasimatuoti Jūsų suknelę... ir papuošalus?

LIEPA, VILIJA, ADELĖ (*priekaištaudamos*). Bete!

BARBORA (*neišgirdusi Beatričės Adelei*). Sutvarkyk mano papuošalų skrynutę, mergaite. (*Liepai ir Vilijai*) Jūs dvi išlyginkite aksomo suknių klostes, o tu, mieloji, (*Beatričiai*) iškedenk lokio kailį.

Mergaitės juokdamosi imasi darbų. Beatričė nepatenkinta tempia kailį nuo lovos. Gęsta šviesa.

5 scena

Muziejaus koridorius, prie sienos pritvirtintas įkyriai skamba telefonas. Šalia – muziejaus budėtojo kėdė.

Sargas. Benedikto mamos balsas.

SARGAS. Ateinu, ateinu. Kam taip skubėti? Nekantriųjų gyvenimas greičiau prabėga.

BENEDIKTO MAMA. Muziejus?

SARGAS. Ne, maloningoji ponია. Muziejus kalbėti negali. O mane juk Jūs girdite.

BENEDIKTO MAMA. Jūs tyčiojatės?

SARGAS. Juokauju. Su Viešpaties malone, jau penkis šimtus metų... Stanislav Stančik, sargas požemių reikalams.

BENEDIKTO MAMA. Kokių dar požemių? Kur mano sūnus? Ką jam padarėte tame supelijusiame muziejuje? Jau pusę valandos vaikas neatsiliepia telefonu.

SARGAS. Maloningoji ponია mamyte, Jūsų sūnui Benediktui dabar vyksta istorijos pamoka, o per pamokas telefonai išjungiami ir mamoms skambinėti nedera.

Sargas kabina ragelį ant telefono, girdisi duslus Benedikto mamos balsas.

BENEDIKTO MAMA. Iš kur žinai mano sūnaus vardą? Nedrįsk padėti...

Sargas atsisėda, išsitraukia mazgu surištą ryšulėlį, išnarplioja, matyti maistas. Su pasitenkinimu veide ruošiasi valgyti. Vėl skamba telefonas. Jo garsą palaipsniui pakeičia Renesanso laikotarpio muzika.

ANTRAS VEIKSMAS

1 scena

Salė. Karalienė Bona Sforza sėdi soste. Vaikai sėdi susipaudę ant vienos dėžės.

Tadas, Modestas, Benediktas, Karina, karalienė Bona Sforza.

TADAS (*Modestui, Benediktui*). Nesibaiminkite, karalienė tik grasina. Juk ji italė, toks jos būdas. (*Staiga prisiminęs*) Italija! Šešioliktas amžius! Jau žinau, ko norėčiau jos paklausti.

MODESTAS. Mieliau pasikalbėčiau su kunigaikščiu Gediminu.

BENEDIKTAS. O aš su Vytautu. Paklausčiau, ką jautė prieš Žalgirio mūšį, ar tikėjo, kad laimės ir visiems laikams išvays kryžiuočius iš Lietuvos.

TADAS (*prisiartina prie Bonos, žemai nusilenkia*). Jūsų didenybe, noru paklausti. Ar Jūs pažinojote... tai yra pažįstate Koperniką, ar skaitėte jo knygą „Apie dangaus sferų sukimąsi“?

BONA. Kalbi apie Mikolaj iš Jogailos universiteto? Man pranešė, kad jis miręs. Vyskupas pataria jo nesiklausyti. Juk žemė negali suktis aplink saulę, kaip sakė tas nelaimėlis. Išeik į rūmų kiemą ir pats pamatysi. Tai Saulė keliauja, o ne tu kaip paukštis lakioji aplink ją.

TADAS. O Jūs esate mačiusi Leodardo da Vinci?

BONA. Oh, quel povero fiorentino! Nesu jo sutikusi. Nuo vaikystės nesilankiau Milane. Sforzos labai vertina jo darbus. (*Pašaipiai juokiasi*) Bet jau tie jo išradimai! Vargšelis tiki, kad žmogus galės dangumi skristi ir po vandeniu vaikštinėti.

TADAS. Didenybe, kad Jūs žinotumėte, Leonardo da Vinci buvo teisuus. (*Ištraukia iš kuprinės sąsiuvinį, piešia lėktuvą, žmones langeliuose*) Žmonės lėktuvu iš Vilniaus į Jūsų mylimą Krokuvą nuskrenda per vieną valandą.

BONA. Ką ten braižai, juokdary? Žmonės skrenda įlindę į paukščio vidurius? Per valandą! Che sciocchezza! Kvaileli, iš Vilniaus veda didysis Varšuvos kelias. Į Krokuvą mūsų greičiausias pasiuntinys vos per pusę mėnesio sugrįžta.

TADAS (*su dar didesniu entuziazmu*). O štai čia, žiūrėkite (*piešia povandeninį laivą*), žmonės dabar gali ne tik po vandeniu plaukti, bet povandeniniame laive gyventi.

BENEDIKTAS. Tada, liaukis. Ji vis viena nepatikės.

MODESTAS. Jos vietoje būdamas aš irgi nepatikėčiau.

BENEDIKTAS. Teta karaliene, ar Jūs turite brolių, seserų?

BONA. Aš esu Milano, Neapolio, Bario ir Rosamo princesė, vienintelė išgyvenusi Gian Galeazzo Sforza atžala, užaugau su motina Izabele Aragoniete Baryje. Turėjau brolių, bet Frančesko mirė nukritęs nuo arklio.

MODESTAS. Jūsų šviesybe, man smalsu, ar karaliams irgi liepia mokytis?

BONA. Liepia? (*Garsiai nusijuokia*) Kas nori valdyti kitus, pats lavina protą. Mane mokė garsūs italų humanistai! Lotynų kalba, garsiųjų rašytojų kūriniai, matematika, istorija, teisė, gamtos mokslas, teologija ir netgi geografija man buvo ir tebėra svarbus žinių šaltinis. Dar gyvendama motinos namuose Baryje aš buvau laikoma viena labiausiai išsilavinusių nuotakų visoje Europoje. O kur dar Renesanso menas, architektūra, šokis ir muzika, kuriuos dievinu. Išpuošiau karalystę Renesanso perlais. Jau vien ko vertas Vavelis! Vilnius žydi Lombardijos meistrų rankose... (*Karalienės nuotaika staiga pasikeičia*) Nebemielas man Vilnius. Sugriovė planus, atėmė viltis...

BENEDIKTAS. Didenybė, bet Jūs tokia galinga. Kas išdrįso Jums pasipriešinti?

BONA (*nevilties kupinu balsu*). Mano vienatinis sūnus Žygimantas Augustas! Devynerių metų patikėjau jam sostą, o jis man į širdį išdaviko durklą įsmeigė. Į Vavelį begėdė Goštautienė parsivežė Vilniuje klasta susituokęs. Radvilų seserį! Gyvatę į kambarį įleidęs mažesnį pavojų sukeltum nei Radvilas į rūmus. Savo galybe senajam valdovui prieš nosį mojavo. Kariuomenė, didesnę nei visa Lietuvos kunigaikštystės kariauna, surinko. Dabar miestų, dvarų ir žemių Radvilų giminė turi beveik kaip karalius. Kokia baisi klaida buvo leisti jiems šitaip sustiprėti. Juk sakiau Žygimantui, karūną gauti užteks prigimties, bet išsaugoti prireiks turtų. (*Karalienė susmunka soste*) Barborai atvykus, man, karaliaus motinai, neliko vietos savo pačios rūmuose. Aš tokia vieniša. Kur išsilakstė mano neūžaugos? Dorotuška, ir tu mane apleidai. (*Berniukams*) Jūs, keistieji Lietuvos bajorai, palinksminkite savo karalienę.

Berniukai tariasi.

BENEDIKTAS. Į mane nežiūrėkite, aš nei šokti, nei dainuoti nemoku.

MODESTAS. O mes tai mokam! Visi įkliuvome, reikia suktis. Gal norėtum, kad tas surūdijęs metalo laužas šonkaulius paskaičiuotų? (*Mosteli galva šarvų link*)

TADAS. Aš truputį moku „bytboksinti“. Jei pritartumėte. Tu, Benai, daryk taip, Modestai, pritark. (*Išbando žinomą ritmą „cats-in-boots“*)

MODESTAS. Nežinau, nežinau. (*Krapšto pakaušį sutrikęs*) Atsimenu vieną dainą iš muzikos pamokų. Gal tiks...

Ima juokingai plyšaudamas dainuoti:

„Kur lygūs laukai, snaudžia tamsūs miškai, lietuviai barzdočiai dūmoja. Galanda kirvius, kalavijus aštrius ir juodbėrį žirgą balnoja.“ Benediktas ir Tadas nerangiai pritaria.

BONA (*pašoka iš sosto*). Lituani! Kiek jus auklėjau, šviečiau, žemę dirbti valakuose išmokiau. Tai aš parodžiau kaip daržoves ir vaisius auginti, lengvai maitintis. Vos nenumiriau čia atvykusi, kai pliką mėsą dienų dienomis reikėjo valgyti. Šiauriečiai! Ar padėkos bent vienas amžiams praėjus, ar minės Bonos vardą? Tuščias vargas. Nemokate padoriai gyventi. Jums tik kardu mojuoti. Sargyba!

Prie jėjimo į salę, stovėdama šešėlyje, visus stebi Karina. Bona ją pastebi, bet neįžiūri iš toli.

BONA (*džiaugsmingai*). Pagaliau mano Dorotoška grįžo. Prieik, brangioji.

BENEDIKTAS. Karina!

2 scena

Karina, matydama išsigandusius draugus ir garsiais kalbančią karalienę, prieš įeidama į salę nemačiomis įkiša Barboros laišką į sienos plyšį. Tadas tai pastebi. Karina išeina į šviesą, pritupia prieš karalienę.

Tadas, Modestas, Benediktas, Karina, karalienė Bona Sforza.

BONA. Kas tu? Kur mano neūžauga?

KARINA. Aš tokia pat mokinė kaip ir šitie knygų graužikai (*galva mosteli į berniukus*). Priklausau mergaičių komandai. Gražuolė karalienė Barbora Radvilaitė mums vieną užduotį jau paskyrė, bet aš pasiklydau. Norėčiau žinoti, kaip rasti karalių Žygimantą. Turiu jam perduoti karalienės laišką. (*Berniukams*) Žiūriu, jums ne itin pasisekė. Mūsų karalienė Barbora puikių manierų, gražaus sudėjimo ir labai prabangiai apsirengusi.

Berniukai mostais rodo Karinai nutilti. Bona išgirsta Karinos žodžius.

BONA. Stai zitta, stupida! O toji dar nebuvo karūnuota, o jau drįsta save vadinti karaliene. Vienintelė tikra Lenkijos karalienė ir Lietuvos didžioji kunigaikštienė esu aš, Bona Sforza. Radvilaitė – žemesnio luomo, jos grožis net nepanašus kaip paveiksluose piešia.

KARINA (*ima vaidinti, kalba lipšniai*). Jūsų didenybe, mačiau karal... poniją Barborą priešais save taip, kaip dabar matau Jus. Iš kur galėjau žinoti, kad ji netikra karalienė. Mums prisistatė esanti karaliaus Žygimanto Augusto žmona ir, logiškai, jei Žygimantas yra karalius, tai Barbora karalienė.

BONA (*agresyviai palinkstaprie Karinos, žiūrėdama tiesiai į akis*). Dviejų karalienių po Vavelio stogu nebus. Šituo aš pasirūpinsiu. Tam aš esu Sforza! (*Paleidžia Kariną, eina prie berniukų bauginančiai kartodama*) Sforzare! Sforzare! Sforzare! Nesuprantate itališkai? Ši pavardė reiškia „priversti“. Jei ne jėga, tai klasta. Erelis ir gyvatė, jėga arba nuodai.

Bona grįžta prie Karinos, kuri stovi ramiai, nebijodama. Bona apžiūrinėja mergaitę.

BONA. Tavo drąsa mane žavi, primeni mane pačią vaikystėje. Skirsiu tau svarbią užduotį.

KARINA (*pati sau*). Na, pagaliau. (*Karalienei*) Laukiu įsakymo, mano karaliene.

Tadas niekieno nepastebėtas išeina iš salės, paima laišką, gestikuliuoja priešais šarvus lyg kažką aiškindamas ir dingsta išėjimo tamsoje.

BONA (*ištraukia žiedą su brangakmeniu, rodo mergaitei*). Galingas yra tas, kuris nuo nieko nepriklauso, o nepriklausomybę suteikia turtai. Imk, jis tavo (*meta nustebusiai Karinai, ši įsideda žiedą į rankinuką*). Pasakok, kur sutikai Barborą ir ką ji kalbėjo.

Karina ir Bona kalbasi. Karinos žodžių negirdėti. Girdėti karalienės žodžiai, kai ji susijaudinusi kalba garsiau.

BONA (*su tylaus kalbėjimo pertraukomis*). Atsimeni kelią į Barboros kambarius? Kiek sargybinių jų saugo?... Perduosi jai laišką ir dėžutę. Pasakysi, jog čia vaistai, kuriuos siunčia karalius... Išėjusi iš Barboros kambario, jį užrakinsi du kartus... Supratai? O dabar duok čia tikrąjį Barboros laišką. Reikia jį sunaikinti.

Karina eina prie sienos plyšio, kur įdėjo laišką. Laiško neberanda.

KARINA. Laiškas dingio! (*Trenkia į šarvuotą sargybinį*) Gal šitas transformeris jį prarijo? (*Stuksena į sieną*) Arba nuslydo į plyšį...

BONA (*dairosi aplinkui, prieina prie Modesto ir Benedikto*). O kur trečiasis juokdarys, tas, kur paukščius piešė? (*Skuba prie šarvuoto sargybinio*) Paėmė tikrąjį laišką ir dabar pakeliui pas Žygimantą! (*Trenkia į šarvuotą sargybinį, šis nuvirsta*) (*Karinai*) Skubėk tiesiai pas Barborą. Negalima gaišti. (*Benedikto pusėn*) Bamboccio! Nupiepli, eik su mano patikėtine ir jai padėk. (*Modestui*) O tu liksi čia, jei kartais tie lietuvaičiai sumanys mane išduoti.

Šarvuotas sargybinis atsikelia ir ietimi įvaro Modestą į nišą, uždaro grotas.

KARINA (*sunerimusi, Benediktui*). Ši karalienė kažkokia pernelyg ...

BENEDIKTAS (*užbaigia sakinį*). ...tikra? Karina, mes tai iškart supratome. Įvykdykime jos užduotį ir sugrįšime išvaduoti Modesto.

Bona grįžta prie Karinos ir Benedikto.

KARINA. Jūsų didenybe, kai sugrįšime įvykdę užduotį, ar viskas bus baigta?

BONA. Juk įsakiau skubėti! Sugrįšite, tada viskas bus baigta. (*Karinai ir Benediktui negirdint klastingai*) Viskas ir visi.

3 scena

Tadas ateina į salę, iš kurios visi patraukė skirtingomis kryptimis. Tadas tyrinėja žemę, ieško pėdsakų, kur jų būta su klasės draugais.

Tadas. Sargas.

TADAS. Keista, tas pats kambarys, o pėdsakų žemėje nėra. Atrodo lyg mūsų čia nė nebūtų buvę.

SARGAS (*ateina iš nugaros*). Kaip dažnai girdžiu šiuos žodžius, jaunasai ponaiti! Mes įspaudžiame pėdą ir tikimės, jog kiti ją pastebės - gėrėsis ar pasimokys. Naivu taip manyti. Net ir žinodami protėvių klaidas, žmonės jas kartoja. Jie tiki, kad yra pranašesni, nes skraido geležiniais paukščiais, kalbasi būdami už mylių, gali sutaisyti pagedusią kūno dalį išėmę ją iš mirusiojo. Bet jokie išradimai dar neįveikė paties žmogaus - jo meilės jėgos, jo klastos ar turto troškimo. Štai kuo esame panašūs visi – gyvenę iki mūsų ir mus pakeisiantys.

TADAS. Dėde, kaip tik dėl meilės ir klastos aš čia atsidūriau. Mergaičių sutikta karalienė Barbora parašė laišką savo mylimam valdovui Žygimantui, bet mano klasiokė Karina... (*Pastebi sargo šypseną*) Bet Jūs ir taip viską žinote! Tiesa? (*Sargas linkteli galvą*) Labai prašau, kuria kryptimi eidamas rasiu valdovą? (*Sargas mosteli lempa to išėjimo link, kuriuoėjo Vėjas, Lukas, Donatas*) Ačiū. (*Išbėgdamas*) Labai noriu padėti valdovui.

SARGAS (*Tadui nebegirdint*). Valdovui jau nepadėsi, geraširdi, bet savo pamoką išmoksi. O geri mokiniai gauna gerą atlygį. (*Džiugiai mirkteli*)

4 scena

Didelis kambarys. Nerimastingai žingsniuoja karalius Žygimantas. Įbėga laišku nešinas Tadas. Karalius pastebi Tada, šis nusilenkia, kaip moka.

Tadas, karalius Žygimantas Augustas.

TADAS. Jūsų didenybe, atnešiau laišką nuo karalienės Barboros.

ŽYGIMANTAS (*skubiai paima*). Kaip ji atrodo, kaip jaučiasi? Neseniai čia buvo į tave panašūs bajoraičiai ir pažadėjo surasti vaistų mano maloningajai Barborai. Ar jiems pavyko?

TADAS. Deja, karaliau, Jūsų šviesybės karalienės aš nemačiau. Šį laišką apsaugojau nuo vienos labai piktos karalienės vardu Bona. Ji – tikra pabaisa.

ŽYGIMANTAS (*krūpteli*). Mano motina!

TADAS (*sutrikęs*). Labai atsiprašau. (*Pats sau*) Koks aš nepraustaburnis kvailys.

ŽYGIMANTAS. Ji tik motina. Kaip ir visos motinos, ji nori sūnaus gerovės pamiršdama apie jo laimę. (*Nerimastingai*) Bajore, pasitarnauk man, nunešk mano skubų laišką Barborai. Noriu suteikti jai vilties. Ši nežinia ir laukimas mums abiems nepakeliami. Jočiau pas ją, bet burtai įkalino mane. Pažvelk. (*Prieina prie sienos, jėjimas dingsta*)

TADAS (*labai nustebęs*). Vadinasi, ne mes šešioliktame amžiuje, o jie dvidešimt pirmajame... Tai bent reikaliukas. (*Staiga sugalvojęs*) Jūsų didenybe, man kilo puiki mintis. Mergaitės šiuo metu yra su Jūsų karaliene Barbora. Prašau labai nustebti, bet yra tokia techninė galimybė jums pasikalbėti. (*Karalius sutrikęs klausosi, Tadas išsitraukia mobilųjį telefoną*) Tai yra mobilusis telefonas. Pridėjęs štai taip (*demonstruoja*) galite girdėti, ką jums sako kitas žmogus... Ai, nesugebėsiu paaiškinti, geriau skambinkime.

Vaikšto po kambarį ieškodamas ryšio.

ŽYGIMANTAS. Ir nereikia joti? Viską pasakai šiam daiktui?

TADAS. Čia dar nieko. Turėdamas kompiuterį ir interneto ryšį gali kalbėtis ir matytis su žmogumi, lyg jis sėdėtų priešais tave. (*Karalius nesupranta*) Tiek to. Valdove, parašykite laišką, skubėsiu jį nunešti. Kai technika paveda, kojos padeda.

Žygimantas rašo. Tadas ima rapyrą, treniruojasi su taikiniai. Staiga nuo minties sustoja kaip įbestas, plačiai šypsosi pats sau.

TADAS. Na, žinoma! Kaip aš pamiršau. (*Kalba žiūrėdamas į savo mobilųjį telefoną*) Kledariuk tu mano. Ir anksčiau nerodydavai ryšio, kol kas nors nepaskambindavo. Sugalvojau, sugalvojau! Valdove, paliksiu Jums šį daiktą. Jei ims skambėti taip (*įjungęs demonstruoja garso pavyzdį*), spauskite šį žalios spalvos mygtuką, pridėkite prie ausies štai šitaip ir sakykite „Alio“. Jei mums pasiseks, netrukus išgirsite savo mielosios karalienės balsą. (*Paima laišką, perduoda telefoną karaliui*) Lekiu!

Tadas išbėga išėjimo link. Žygimantas laiko telefoną rankoje.

ŽYGIMANTAS. Sugrįžk! Pamiršau, ką turiu sakyti. Alios ar Alaus?

Tadas išskuba nebeišgirdęs karaliaus.

5 scena

Koridorius. Vėjas, Lukas, Donatas atsargiai praveria kiekvienas duris, tikrindami pašviečia telefonu į vidų. Pasigirsta duslūs mergaičių dainavimo garsai. Jos dainuoja populiarią dainą.

Donatas, Vėjas, Lukas, Beatričė, Liepa, Adelė.

DONATAS. Suradome!

VĖJAS. Adele! Merginos!

Koridoriuje pasirodo Vilija, Beatričė, Liepa. Jos bėga berniukų link.

BEATRIČĖ. Radote išėjimą?

VĖJAS. Ne, Bete. Mums labai reikia Adelės. Kur ji?

BEATRIČĖ (*purkštelėjusi*). Žinoma, vieniems protelio nepakanka. (*Pasitraukia į šalį*)

LIEPA. Nepatikėsi, Lukai, ką mes sutikome. Šešioliktojo amžiaus Lietuvos gražuolę, karalienę Barborą Radvilaitę. Galbūt tai aktorė, bet ji tokia tikra ir tokia daili, prabangiai pasipuošusi, bet kartu labai trapi... lyg kentėtų.

LUKAS. Liepa, prieš jus tikra karalienė Barbora, kaip tikras ir karalius Žygimantas Augustas, kurį sutikome mes. Kambariai yra lyg laiko koridoriai. Į juos patekti ir iš jų išeiti galime tik mes, bet ne Žygimantas su Barbora. Nežinau, kaip tai vyksta, ir net nebandysiu paaiškinti.

DONATAS. Karalienė serga mirtina liga. Karalius Žygimantas ir ji pati to dar nežino, bet širdimi jaučia.

LIEPA. O tu iš kur toks daktaras?

DONATAS (*atkiša atverstą knygą*). Skaityk, Liepa. Barbora gyventi liko vieneri metai. Svarbiausia, kad mes galime padėti jiems išvengti tragedijos.

LIEPA. Dievulėliau. Bet ką galime padaryti?

VĖJAS. Liepa, šiuolaikinė medicina žmogui naują širdį įsiuva. Suprantu, kad vėžio pagydyti mokslas dar nesugeba...

ADELĖ (*ateina išgirdusi Liepą kalbantį*). ...bet gali gerokai prailginti žmogaus gyvenimą ir tam tikrose ligos stadijose ilgam sustabdyti piktybinių ląstelių dauginimąsi. Vėjau, kokia keista diskusija. Ar tokią užduotį gavote?

LIEPA (*laiko vadovėlį rankose, su ašaromis akyse*). Adele, karalienei Barbora reikia tavo tėvėlių pagalbos. Raskite išėjimą. Berniukai tau viską pakeliui paaiškins.

Vėjas, Lukas, Donatas ir Adelė išeina.

6 scena

Koridorius prie karalienės kambario durų. Beatričė, Liepa ir Vilija susėda ant grindų atsirėmusios viena į kitą, susidomėjusios varto knygą. Ateina Tadas.

Beatričė, Liepa, Vilija, Tadas. Sargas.

BEATRIČĖ. Bent tu pasakyk, kad turi gerų naujienų.

TADAS (*plačiai šypsosi*). Merginos, tik niekam neapasakokite. Mes – milijonieriai. Radau kambarį, pilną skrynių, o tose skryniuose aukso monetos, žiedai, vėriniai su perlais, deimantais ir rubiniais. Einam kartu, dabar jau niekas nesvarbu...

BEATRIČĖ (*dvejoja*). Tada, esi tikras, kad ten... Bet mes saugome karalienę, ji serga.

VILIJA. Ne, Tada, tikrai nepaliksime jos vienos. Tu eik.

TADAS. Aš jūsų neatpažįstu, panelės. Kokie kerai veikia šiame požemyje?

LIEPA (*draugiškai kumšteli Tadą*). Melagėlis. Ką čia atnešei?

TADAS. Valdovo laiškas jo brangiai žmonai Barbora. Liepute, ar perduosi?

LIEPA. Jos didenybė labai apsidžiaugs. Turbūt žinai, kad ji serga, o karalius Žygimantas tikisi mūsų pagalbos. (*Tadas linkteli galvą*) Kaip norėčiau, kad Barbora ir Žygimantas galėtų susitikti. Valdovas yra geriausias šios mielos karalienės vaistas. (*Išeina paėmusi laišką*)

TADAS. Merginos, aš palikau karaliui savo mobilųjį telefoną. Paskambinkime ir Barbora su Žygimantu bent jau išgirs vienas kito balsą.

VILIJA. Pats matei - nėra ryšio.

BEATRIČĖ. Kas blogo nutiks, jei pabandysime. (*Vilijai*) Turi telefoną? Manajame baterijos liko gal minutei.

[]

Vilija purto galvą. Beatričė kuičiasi krepšyje, išsitraukia telefoną, girdėti įjungimo garsas. Vaikų nepastebėtas sargas stovi už kelių žingsnių ir smagiai kikena.

SARGAS. Et, imsiu ir nusižengsiu taisyklei. Vieną kartelį. Trumpam. (*Spragteli pirštais*)

[]

BEATRIČĖ (*net sucypia iš džiaugsmo*). Tada, telefono ryšys atsirado!

VILIJA. TADAS (*vienas per kitą*). Paskubėk... skambink... ko lauki... greičiau, reikia įspėti karalienę... (*Vilija išbėga*)

BEATRIČĖ. O kam skambinti?!

TADAS. Man! Skambink man. (*Su lengvu nepasitenkinimu*) Ai, turbūt neturi mano numerio...

BEATRIČĖ (*džiugiai*). Norėtum! Paruošta skambinti.

LIEPA ir VILIJA (*kartu iš kambario*). Jau paaiškinome, karalienė nekantrauja.

[]

Kambarys. Karalienė Barbora stovi sustingusi, prie ausies laiko mobilųjį telefoną. Matyti, kad karalienę baugina ir daiktas, ir iš jo sklindantis garsas. Barboros veide nušvinta džiugesys. Žygimanto basas girdėti iš garsiakalbio.

Karalienė Barbora. Karalius Žygimantas. Tadas. Beatričė. Vilija. Liepa.

ŽYGIMANTO BALSAS (*didingai, karališkai*). Alaus!

BARBORA. Jūsų maloningoji šviesybe, karaliau... Žygimantai. Girdžiu Jus, maloningasis pone. Juk tai stebuklas.

Vaikai džiūgauja stengdamiesi skleisti kuo mažiau garso, kad netrukdytų pokalbiui.

ŽYGIMANTAS. Barbora! Didelis stebuklas su Dievo ir mūsų patarnautojų iš Lietuvos padėjimu. Iš Jūsų malonybės laiško sužinojome, kad pritiko tamsaus aksomo suknia, mūsų paliepimu siuvinėta šešiais apvadais iš lelijų, su auksiniais raišteliais. Kaip ir papuošimai, kuriuos siuntėme.

BARBORA. O, kad maloningasis ponas žinotumėte, kaip labai pritiko visos dovanos Jūsų mažiausiai tarnaitėi! Nepaprastai trokštu Jūsų šviesybei pasirodyti. Tik, nebeturėdama veido baltalu, prisibijau maloningajam karaliui atrodyti nedaili.

[]

Tadas užsideda kuprinę, eina link išėjimo. Beatričė užstoja jam kelią kūno judesiais ir veido išraiška trukdydama išeiti.

TADAS. Privalau grįžti pas vaikus.

BEATRIČĖ. Neprivalai.

TADAS. Bijau, kad Benediktui ir Modestui reikia mano pagalbos. Tu nežinai, kokia ta karalienė motina Bona Sforza. Matau, turi vadovėlį. Paskaityk ir daugiau nepriekaištausi.

Tadas išeina. Beatričė jam nematant seka iš paskos.

[]

ŽYGIMANTAS. Mus didžiai neramina brangiausiosios karalienės sveikata.

BARBORA. Esu Dievo malone laiminga ir besveikstanti vien tik tai nuo taip trokštamo girdėti Jūsų šviesybės balso.

ŽYGIMANTAS. Pranešu, kad patarnautojai iš Lietuvos išskubėję pasirūpinti geriausių vaistų Jūsų malonybei pasveikti. Viešpatj Dievą prašau Jūsų karališkai malonybei sveikatos ir palankios galimybės brangiausiąją karalienę Barborą aplankyti.

BARBORA. Su Dievo malone... Jūsų karališkoji malonybe... Žygimantai...

Barbora neramiai žvilgčioja į užgesusį telefono ekraną, tada į mergaites.

VILIJA. O ne! Baterija baigėsi.

LIEPA. Apgailestauju karaliene, šis prietaisas nustojo veikęs. Jūsų didenybe, atrodote išsekusi. Pailsėkite, mes Jus saugosime.

Liepa ir Vilija padeda karalienei atsigulti.

[]

Tadas paėjęs netoli koridoriumi stengiasi ištraukti deglą iš laikiklio.

TADAS (*pats sau*). Tai štai kokia ji, meilė. Valdovas ir Barbora vienas be kito atrodo lyg pilki akmenys, o vien nuo balso telefone ima švytėti. Ech, Beatriče... to neišdrįsiu pasakyti į akis, bet tu man labai patinki. Jei dabar girdėtum mane!

BEATRIČĖ (*už kelių žingsnių*). Girdžiu.

TADAS (*susigėdęs pykteli*). Negali būti! Kur tu? Bete?

BEATRIČĖ. Tada?

Tadas įsmeigia deglą į vietą, grįžta koridoriumi ir vos neatsitrenkia į Beatričę.

TADAS. Beatriče, lape tu! Sekei mane ir leidai šitaip apsijuokti?

BEATRIČĖ. Prisiekiu, girdėjau tik savo vardą. Daugiau nė žodžio. (*Šypsosi*) Ką norėtum man pasakyti?

TADAS (*griežtai*). Noriu pasakyti, kad man reikia skubėti. Kankina bloga nuojauta.

BEATRIČĖ. Eisiu kartu. Jau susitariau, Liepa ir Vilija pasiliks su karaliene Barbora. (*Ryžtingai*) Tau nepavyks manęs perkalbėti, aišku?

TADAS (*iškelia rankas lyg pasiduodamas*). Deglo nusprendžiau neimti. Bijai tamsos?

BEATRIČĖ. Ne, bet laikyk mane už rankos, Tada, ir niekada niekada nepaleisk, gerai? (*Ištiesia ranką*)

Tadas plačiai nusišypso, timpteli Beatričę už rankos netikėtai išjudindamas iš vietos. Abu išeina.

7 scena

Nedidelis kambarys su knygų lentynomis. Sargas stovi prie knygų lentynos, susikaupęs skaito. Ateina Adelė, Vėjas, Lukas, Donatas.

ADELĖ. Dėde Stanislavai, kokio laimė, kad Jus suradome. Maldauju, padėkite mums rasti išėjimą. Tai labai svarbu. Aš privalau susisiekti su savo tėvais. Jie abu medikai, jie gali parūpinti vaistų karalienei Barbora.

LUKAS. Juk Jūs žinote, kad ji serga.

SARGAS. Žinau, jaunasai ponaiti. Kaip žinau ir tai, kad istorijos dar niekas pakeisti nesugebėjo. Knygas štai (*rodo į knygą rankose*) perrašė kaip norėjo, bet anksčiau ar vėliau žmonės suranda tą knygą, kurioje istorija aprašyta teisingai.

VĖJAS. O karalius? Juk jis toks galingas, galėjo labiau rūpintis...

SARGAS. Nepažįstu kito žmogaus, kuris būtų skaudžiau išgyvenęs karalienės Barbaros ligą ir jos netektį. Valdovas įsakęs išgriauti miesto vartus, kad pro juos tilptų vežimas, kuriame norėjęs vežti jos malonybę į vandens gydyklas. Jis griebęsis ir daktarų, ir šarlatanų. Bet veltui. Šiltą gegužę, tūkstantis penki šimtai penkiasdešimt pirmaisiais mūsų Viešpaties metais, jo malonybė karalius Žygimantas pėsčiomis išlydėjo Barbaros karstą į Vilnių. Ten, jos išsiilgtoje gimtojo Vilniaus katedroje, ir buvo iškilmingai palaidota.

ADELĖ. Esu apie tai skaičiusi, dėde Stanislavai. Ar tiesa, kad karalius sielvartavo ir ilgėjosi Barbaros iki savo gyvenimo pabaigos?

SARGAS. Dar blogiau. Buvo manančių, kad jo protas aptemo, kai nuvykęs į Nesvyžių maldavo burtininką iškviešti gražiosios karalienės vėlę. Nebemielas tapo Vavelis. Nebespėjo susitaikyti su karaliene motina. Šioji buvo klastingai savo pačios tarnų nunuodyta. Paskutinysis Jogailaitis dienas baigė mažame Knyšino dvarelyje apglėbęs tai, kas jam liko iš laimingo gyvenimo - savo žirgus ir mylimosios Barbaros papuošimus.

VĖJAS. Mmm, net man liūdna pasidarė.

SARGAS. Paskubėkite grįžti. Gali būti, kad netrukus įvyks tai, ko čia ieškojote.

Vaikai išeina.

8 scena

Salėje šalia sosto stovi prabangiu audeklu dengta lova. Joje guli karalienė Bona Sforza. Ji garsiai dejuoja ir priešinasi ją besistengiančiam apžiūrėti gydytojui. Modestas sėdi ant žemės nišoje, kuri uždaryta varteliais. Tadas ir Beatričė įlenda į salę pro vėdinimo skylę sienoje šalia nišos.

Karalienė Bona Sforza. Karalienės gydytojas. Modestas, Tadas, Beatričė. Šarvuotas sargybinis.

BONA. Quei maledetti Lituani mi hanno avvelenato! Non riesco a sopportare il dolore. Il mio stomaco è in fiamme. Prakeiktieji... nunuodijo... mano viduriai liepsnoja.

TADAS. Modestai, kaip tu? (*Modestas rodo teigiamą ženklą*) Kas čia vyksta?

MODESTAS. Panašu, kad nuo traškučių su cola jai siaubingai bloga. Guli ir dejuoja jau gerą valandą.

TADAS. Nieko, atsigaus. Aš prie to šlamšto irgi nepriprantu. (*Ištraukia vartų kaištį, išleidžia Modestą*)

MODESTAS. Ar sutikote Kariną su Benediktu? (*Tadas ir Beatričė purto galvas*) Ji liepė jiems nunuodyti karalienę Barbarą mainais į mano gyvybę.

TADAS. Bijau, kad jie taip ir padarys! Su karaliene likusios tik dvi merginos. (*Trumpai nutyla, mąsto*) Modestai, Beatričė, dabar kai kam pasiruoškite. Kai suskaičiuosiu iki trijų, visu greičiu bėgsime per salę, visa jėga trenksimės į sargybinį ir parversime. Jam prireiks laiko atsistoti. Mes tuo tarpu turime spėti pabėgti.

BEATRIČĖ. Bet karalienė ir sargyba mus vysis.

TADAS. Nejmanoma. Esu įsitikinęs, juos veikia tie patys burtai kaip ir karalių su karaliene. Toliau šios salės sienų jiems išėiti nepavyks.

BEATRICHĖ. Gal Adelė su vaikiniais suspės anksčiau nei mes.

Tadas skaičiuoja iki trijų, visi trys bėga per salę, pargriauna šarvus ir pradingsta koridoriaus tamsoje. Bona pašoka nuo lovos, bėga prie išėjimo, bet išėjimas išnyksta. Piktas karalienės riksmas aidi koridoriuje.

9 scena

Pradinė salė su trimis išėjimais. Karina ir Benediktas stovi viduryje. Karina sutrikusi, žvalgosi į skirtingas puses neasiryždama eiti.

Visi vaikai.

BENEDIKTAS. Tai kur tos Barboros kambariai?! Pasistenk prisiminti, Karina.

KARINA (*liūdnai*). Gali vadinti mane pabaisa. Aš tik noriu išgelbėti Modestą. Nors pati nesuprantu, kam visa tai darau. Man apskritai patinka būti vienai ir nereikia man jokių draugų. Užtektų šuniuko.

BENEDIKTAS. Man taip pat... Nors ką aš čia meluoju. Labiausiai norėčiau turėti brolių. Kasdien matau Luko šeimą. Pavydžiu, net kai vyresni broliai jam per pakaušį stukteli.

KARINA. Benediktai, ar tau baisu dėl to, ką ruošiamės daryti? Aš dar nesu jokiam žmogui taip baisiai pakenkusi.

BENEDIKTAS. Karina, Barboros Radvilaitės mes vis viena neišgelbėsime. Šiaip ar taip jau praėjo penki šimtai metų, kai jos nebėra ir... (ieško žodžių) visa tai yra kažkoks makabriškas interaktyvus žaidimas. O Modestą ta karalienė tikrai nugalabys. Matei, kokios piktos jos akys? Bona Sforza negali pakęsti Barboros, jos Radvilų giminės ir visų, kuriuos laiko monarchui pavojingais varžovais. Jei ne mes, ji ras kitą būdą.

KARINA. Gal Barbora negers tų vaistų, jei bus labai kartūs. Pavyzdžiui, aš, kai mama išėina, vaistus išpilu į gėlės vazoną ir vis tiek pasveikstu.

Benediktas nieko neatsako, gūžteli pečiais, abu eina pro išėjimą, kuriuo anksčiau išėjo mergaitės.

[]

Prie karalienės kambario durų. Vilija ir Liepa pasirėmusios sėdi ant žemės. Ateina Benediktas ir Karina.

KARINA. Kur karalienė Barbora? Mes atnešėme jai vaistų... nuo karaliaus Žygimanto.

LIEPA (*džiaugsmingai*). Vadinasi, Adelei pavyko susisiekti su tėvais. Šaunuoliai! O kur visi? Adelė, Vėjas ir kiti berniukai?

BENEDIKTAS. Liepa, paskui pasikalbėsite. Leisk Karinai perduoti vaistus.

LIEPA. Aš nunešiu.

BENEDIKTAS. Ne, Liepa. Karina turi perduoti jo didenybės žodžius asmeniškai karalienei. Negalime klausytis.

Liepa gūžteli pečiais ir pasitraukia. Vėl atsisėda prie Vilijos. Karina netrukus išeina iš karalienės kambario, uždaro duris.

KARINA (*Liepai ir Vilijai, užstodama Benediktą, kuris rakina duris*). Karalienė nori ramybės, prašė visiems išeiti.

BENEDIKTAS (*išsigandęs*). Karina! Raktas išslydo man iš rankų ir įkrito pro groteles.

Vilija ir Liepa sunerimusios atsistoja. Karina pamato atbėgančius Modestą, Tadą, Beatričę, Adelę, Vėją, Luką, Donatą.

KARINA. Modestai, tu sveikas. (*Verkia*) Aš... tik norėjau... tave išgelbėti. Koks tu žioplys, Benediktai. Mes žuvę!

BENEDIKTAS. O tu pati! (*Daužo duris*) Karaliene, negerkite. Prašau, negerkite! (*Atsiklaupia prie grotelių, pagaliuku siekia rakto*)

LIEPA. Kas čia vyksta? Ar paaiškinsite pagaliau!

VILIJA. Karina, ko tu verki? Juk vaistų mes patys ieškojome...

MODESTAS. Tai nuodai, valdovės motinos siųsti!

VILIJA ir LIEPA (*kartu*). Karina... Benai... kaip jūs galėjote!

TADAS. Supraskite, jie gelbėjo Modestą.

BENEDIKTAS (*meta pagaliuką, beveik verkdamas*). Nepasiekiu rakto... Duobė per gili.

VĖJAS. Turime išlaužti šias duris.

BEATRIČĖ. Nereikia! (*Išsiima iš plaukų segtuką*) Ko žiūrite? Mano močiutė serga Alzheimeriu. Ji nuolatos pamiršta, kur padėjo raktus. Tėvai buvo įrengę kodinę spyną, bet ji sugedo. Taip ir vargstame jau dvejus metus.

TADAS. Aš moku sutaisyti, Beatriče. (*Išrausta*) Jei leisi ateiti į svečius.

BEATRIČĖ (*taip pat išrausta*). Dar klausiu...

DONATAS. Greičiau jūs!

10 scena

Beatričė atrakina duris. Vaikai, vienas per kitą šaukdami karalienės vardą, veržiasi į kambarį. Pamato tuščią su trimis išėjimais salę, kurioje buvo nuo pat ieškojimų pradžios. Vaikai susispaudžia salės viduryje, mergaitės vidiniame rate, berniukai jas apjuosia lyg gindami. Tyliai klausosi.

Visi vaikai.

ADELĖ. Viskas dingo.

MODESTAS. Žinote, manęs jau niekas gyvenime labiau nenustebins.

LUKAS. O liūdniausia, kad papasakojus niekas nepatikės.

TADAS. O kur Simas?!

Iš koridoriaus girdėti važiuojančių ratų girgždesys. Pasirodo Simas. Jis tempia nedidelį vežimaitį.

SIMAS. Pagaliau jus radau. Negi man vienam visa tai valgyti. Ta rūmų virtuvė – tikras kulinarijos rojus, o virėjai – talentai. Delizioso! (*Visi juokiasi*)

TADAS (*prieina prie vežimaičio*). Atrodo lyg traškučiai. (*Paragauja*) Beveik kaip tikri.

MODESTAS. Leisk atspėti, colos pagaminti jiems turbūt nepavyko.

SIMAS. Neprimink. Juk aš turėjau visus jų bandymus ragauti. (*Mėgdžiodamas virėjus*) Simo, assaggiato! No? Nooooooooo... Bevanda del diavolo!

TADAS. Simai, galėtum svajonę tapti kariu suderinti su virėjo talentu. Būtum kariuomenės šefas.

Vaikai ragauja traškučius. Ateina sargas. Vaikai apsidžiaugia jį pamatę.

SARGAS (*atiduoda kompasą Donatui*). Tokį brangų ir puikiai veikiančią daiktą radau pamestą.

VILIJA (*juokaudama*). Dėde Stanislavai, nors tokią vertybę radote. Rūmų požemiuose turtų neprisirinksi.

SARGAS. Netiesa. Rūmų požemiuose praturtėjote kiekvienas. Tik vertybės šios nematomos. Sudiev, ponaičiai ir panelės. Savo pamoką jūs išmokote. Man laikas. (*Pats sau*) O, kad įvyktų stebuklas ir iki rugių byrėjimo netektų vėl čia pasirodyti.

ADELĖ. Dėde Stanislavai, jei žinočiau, kad manimi patikės, kiekvienam papasakočiau, ką čia išgyvenome. (*Kreipiasi į vaikus, kurie pritariamai klausosi*) Jei žmonės žinotų, kaip kenčia tie, kuriuos pamirštame, jų daiktus, mums paliktus, niokojame. Jei susimąstytų, kad žingsnį žengia ten, kur iki jų žengė šimtai, kad žmogaus širdis nepasikeitė. Jei suprastų, kad gyvenantys šiandien nėra svarbesni už gyvenusius vakar...

Jai bekalbant sargas pasitraukia, rūsys vėl tampa muziejaus sale. Darosi šviesu.

EPILOGAS

Muziejaus salė. Visi vaikai.

MODESTAS. Atsirado ryšys (*šypsosi*) ir lygiai penkiolika praleistų mokytojos skambučių. Vidutiniškai skambinta kas tris minutes. (*Vaikai švilpčioja su lengva pašaipą*) Nesijuokit, aš seniūnas, mano vienintelio numerį ji turi. (*Skambina*) Pasakysiu, kur esame.

SIMAS. Traškučių vežimas dingo. Nieko tokio. Išmokau juos gaminti. Norite recepto?

KARINA. (*kažko ieško krepšyje*). Ir žiedai dingo... Maniau, pardavę nupirksime klasei kompiuterių.

Simas, Adelė, Liepa sėdasi ant grindų, smagiai šnekučiuojasi. Modestas, baigęs skambinti, sėdasi prie trijulės.

MODESTAS. Nesijaudink dėl tų kompiuterių, Karina. Juk ne jie svarbiausia. Ateik prie mūsų.

KARINA (*akivaizdžiai pradžiunga, palieka krepšį, sėdasi prie vaikų*). Pirksiu kuprinę. Mano krepšys – lyg Bermudų trikampis. (*Visi penki nusijuokia*)

Lukas su Benediktu kalbasi dviese, Lukas vaizdingai mojuoja pasakodamas apie varžybas.

LUKAS (*Benediktui*). Šįvakar ateisi? Mes su broliais turime futbolo komandą, vieno kaip tik trūksta. Pasakysim treneriui, kad tu dar vienas mūsų brolis. (*Juokiasi*) Pati mama nebesuskaičiuoja.

BENEDIKTAS (*plačiai šypsosi*). Ateisiu. Jei tik priimsite, kasdien ateisiu.

Donatas ir Vėjas drauge. Abu stebi Beatričę ir Tadą, kurie prie muziejaus įėjimo atsirakina dviratį.

DONATAS (*baigia kalbėti telefonu, nepaprastai laimingas*). Negaliu patikėti, mama važiuos kartu su manimi pas tėvą į kaimą.

VĖJAS. O aš dingstu. Šiandien apsisprendžiau - važiuosiu pas tėvus į Londoną. Jau seniai kviečia, net kambarį įrengė.

BEATRIČĖ (*Tadui*). O tavo pasiūlymas galioja realybėje ar tik pasakoje?

TADAS (*ima dviratį*). Nors ir dabar. Jei karalaitėi tiks karieta.

Beatričė garsiai nusijuokia, drąsiai sėda ant dviračio, abu išvažiuoja, pakeliui mojuodami atbėgančiai mokytojai. Jiems būnant muziejuje skelbimų lentą apklijavo plakatais su mokytojos veidu, vardu bei pavarde ir partijos šūkais.

ADELĖ (*pastebi plakatą, mojuoja mokytojai*). Mokytoja Terese, mes čia!

VISI. Mokytoja... Viskas gerai... Mes čia.

Vaikai išeina.

- įėjimų, išėjimų kaitos efektą spręsti taškiniais prožektoriais;
- didelių matmenų kėdės formos konstrukcijas naudoti kaip stovus treniruotės maišams kabinti, knygų lentynų piešiniams kabinti, skirtingais medžiagos apvalkalais apdengus naudoti kaip sostą, skrynią, stalą. Iš kelių paguldytų suformuotą konstrukciją naudoti kaip lovą;
- deglai: gaminti iš vamzdelio, nedegaus plastiko gaubto, baterijos, taupiosios lemputės;
- šarvai: gaminti išskardos arba pilkos spalvos PVC grindų pagrindo arba kartono, padengto metalo folija; šarvų detales tvirtinti ant pirštinių, kepurės, marškinėlių, šortų;
- buožė: gaminti iš kartono, likusio nuo dovanų popieriaus, dekoruoti kelių spalvų aliuminio folija;
- Renesanso laikrodis: gaminti iš dėžės arba specialiai pagaminto medinės fanieros korpuso, dekoruoti statybine puta, purškiamais dažais, metalo folija;
- dvipusis karališkas lovos apdangalas: siūti iš dėvėtų audinių skiaučių;
- knygų lentynos: gaminti piešiant ant storos drobės ritinių, sutvirtinti kaip plakatą medinėmis lazdelėmis;
- rapyra: gaminti iš metalinės grindjuostės;
- sendintas popieriaus: gaminti popierių mirkant kavos tirpale.